

Staat van het Rotterdams onderwijs

2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Voor – en vroegschoolse educatie	4
2.1 Peuters, doelgroeppeuters en opvanglocaties	8
2.2 Bereik	9
2.3 Kwaliteit van de vve	12
2.4 Personeel	13
3. Primair onderwijs	15
3.1 Leerlingen	15
3.2 Prestaties	16
3.3 Kwaliteit	23
3.4 Personeel	26
4. Voortgezet onderwijs	29
4.1 Leerlingen	29
4.2 Onderwijsresultaten	33
4.3 Personeel	45
4.4 Scholen: omvang, kwaliteit en activiteiten	48
5. Middelbaar beroepsonderwijs	51
5.1 Onderwijsinstellingen, deelnemers en beroepsopleidingen	51
5.2 Opbrengsten	57
5.3 Kwaliteit	62
6. Hoger Onderwijs	67
6.1 Onderwijsinstellingen, deelnemers en opleidingssectoren	67
6.2 Resultaten	75
6.3 Kwaliteit	77
7. Jaarverslag Leerplicht 2016-2017	81
7.1 Inschrijvingen leerplichtige leerlingen op 1-10-2017	81
7.2 Absoluut verzuim	82
7.3 Relatief verzuim	83
7.4 Vrijstellingen van inschrijving	84
7.5 Extra Verlof	85
7.6 Maatregelen	85
7.7 Bemiddelingen en preventieve acties	87
7.8 Thuiszitters	88
7.9 Gebieden	89

1. Inleiding

De Staat van het Rotterdams Onderwijs 2018 geeft de actuele situatie weer van het onderwijs in Rotterdam. Het jaar 2018 is een overgangsjaar. De Staat rapporteert over schooljaar 2017-2018 en daarmee over de resultaten van het laatste jaar van het programma Leren Loont! Bovendien is het de 0-meting van het nieuwe beleid en de subtargets voor het huidige college van B&W.

In hoofdstuk twee tot en met zes staan per sector cijfers over leerlingen, prestaties, kwaliteit van de instellingen en personeel vermeld. In hoofdstuk zeven is het jaarverslag Leerplicht opgenomen. In de Staat wordt gebruik gemaakt van de meest actuele cijfers die beschikbaar zijn. Het betreft cijfers over het Rotterdamse onderwijs en over Rotterdamse instellingen. Wanneer er gesproken wordt over leerlingen, dan gaat het om leerlingen die in Rotterdam naar school gaan of een opleiding volgen, tenzij anders vermeld. Waar mogelijk is een vergelijking opgenomen van Rotterdamse cijfers met die van andere grote steden en met landelijke cijfers. Over de resultaten in de Children's Zone rapporteert de Basismonitor Onderwijs NPRZ.

De voorliggende Staat zal de laatste zijn in de huidige vorm. In het vervolg zal de Staat als bijlage bij de halfjaarlijkse voortgangsrapportage over het nieuwe onderwijsbeleid verschijnen. De Staat geeft informatie over context, college subtargets en indicatoren van het nieuwe beleid en zijn ondersteunend aan de voortgangsrapportage. Een digitale module wordt eind 2019 verwacht.

2. Voor- en vroegschoolse educatie

Trends en opvallende zaken

- In 2017 bereikt de kinderopvang met vve 57 procent van de 14.564 peuters die in Rotterdam opgroeien. Dit betekent een toename van 10 procent vergeleken met 2016.
- Er zijn 5.740 doelgroepkinderen in Rotterdam. (3.020 tweejarigen en 2.720 driejarigen).
- Van deze twee- en driejarige doelgroepkinderen gaat 72 procent naar de voorschool.
- Er zijn 235 vve-locaties in Rotterdam. Een informele peiling bij ouders kinderopvang in de zomer van 2018 geeft aanleiding tot zorg over tekorten aan pedagogisch medewerkers en HBO-coaches in 2019 en later.

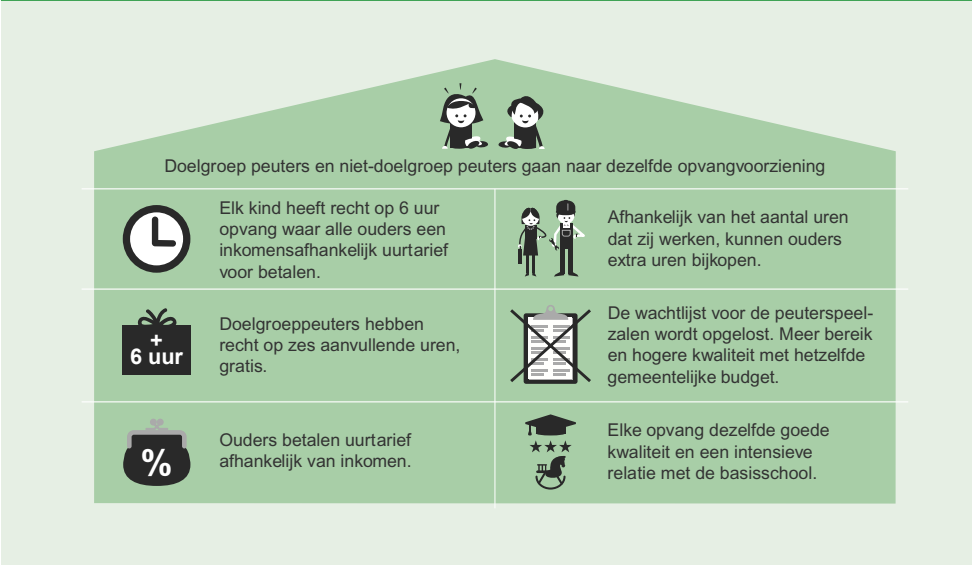
Inleiding

Voor- en vroegschoolse educatie (vve) is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepeuters' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kinderen zonder achterstand naar groep 3 kunnen. Een voorschool is een locatie voor kinderopvang, die vve aanbiedt. Een vroegschool bestaat uit de groepen 1 en 2 van een basisschool met speciale aandacht voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand.

Gemeenten hebben een wettelijke verantwoordelijkheid om voorschoolse educatie aan te bieden. Organisaties voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang voeren de voorschoolse educatie uit. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie. De Rotterdamse ambitie reikt verder dan de wettelijke verantwoordelijkheid – de gemeentelijke ambitie is om voor alle Rotterdamse peuters een voorschoolse basisvoorziening te realiseren die de wettelijke kwaliteit overstijgt. Het streven is dat alle Rotterdamse peuters gebruik maken van deze voorziening, in het bijzonder de doelgroepeuters. Door deze aanpak geeft de gemeente kinderen een vliegende start op de basisschool, waarbij het streven is eventuele taal- en ontwikkelingsachterstanden zo veel mogelijk weg te werken en te voorkomen. Dat betekent flinke winst voor de hele onderwijsloopbaan.

In Rotterdam is de harmonisatie in de Kinderopvang in 2017 afgerond. Hierdoor kunnen alle peuters gebruik maken van de kinderopvang, of hun ouders nu wel of niet werken. Onderstaand is in een schema aangegeven wat dit betekent voor het aantal uren opvang voor peuters en voor doelgroepeuters.

Figuur 1 Harmonisatie 2016-2017

2.1. Peuters, doelgroeppeuters en opvanglocaties

Aantal peuters en doelgroeppeuters

In onderstaande tabel is meerjarig het aantal peuters in de bevolking in Rotterdam in beeld gebracht. Daarbij is het aandeel doelgroeppeuters gespecificeerd.

Tabel 1 Aantal Rotterdamse peuters per 1 oktober per kalenderjaar						
		2013	2014	2015	2016	2017
2 jarigen	in de bevolking	7.623	7.534	7.366	7.485	7.280
	waarvan behorend tot de doelgroep	4.400	4.210	3.900	2.404	3.015
	% doelgroeppeuters in de bevolking	58%	56%	53%	32%	41%
3 jarigen	in de bevolking	7.448	7.492	7.336	7.177	7.284
	waarvan behorend tot de doelgroep	4.350	4.210	4.010	1.385	2.722
	% doelgroeppeuters in de bevolking	58%	56%	55%	19%	37%
2 en 3 jarigen	in de bevolking	15.071	15.026	14.702	14.662	14.564
	waarvan behorend tot de doelgroep	8.750	8.420	7.910	3.789	5.737
	% doelgroeppeuters in de bevolking	58%	56%	54%	26%	39%
Bron: feitenkaart vve-monitor 2017 (2018), gemeente Rotterdam.						

Met ingang van 2015 is sprake van een doelgroeppeuter als een kind bij het CJG op consult verschenen is op de leeftijd van 14 en 24 maanden en de thuistaal van het kind niet de Nederlandse taal was, of als beide ouders/verzorgers een opleidingsniveau hebben van maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo-basis- of kaderberoepsgerichte leerweg. Dat laatste kan in plaats van beide ouders of verzorgers ook de ouder/verzorger zijn die met de dagelijkse zorg is belast.

Per 1 oktober 2017 is de doelgroepdefinitie voor de voorschool in overleg met de instellingen aangepast, zodat deze beter aansluit op de ervaren praktijk van achterstand. Kern van de verandering is dat thuistaal niet-Nederlands wordt gekoppeld aan opleidingsniveau van de ouder en dat kind kenmerken grond voor indicatie zijn, zoals een gemeten of geobserveerde ontwikkelings- of taalachterstand van het kind. Ook heet de doelgroepindicatie vanaf dat moment 'indicatie extra spelen en leren'. In de tabellen van dit hoofdstuk zijn nog geen cijfers opgenomen op basis van deze gewijzigde doelgroepdefinitie. De cijfers van na oktober 2017 worden meegenomen in de feitenkaart vve-monitor 2018 en in de Staat van het onderwijs in 2019.

Volgens opgave van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) behoren in oktober 2017 5.740 twee- en driejarigen (3.015 tweejarigen en 2.722 driejarigen) tot de doelgroep van het vve-beleid.

Het percentage doelgroeppeuters vertoont een dalende trend, met een dip in 2016. Het aantal twee- en driejarigen laat een geleidelijke daling zien in de periode 2014 tot 2017.

Kinderopvanglocaties

Er zijn kinderopvanglocaties met en zonder vve. De kinderopvanglocaties zonder vve worden ook wel reguliere opvang genoemd. Daarnaast biedt ook een gastoudergezin opvangmogelijkheden.

Volgens de vve-monitor is het aantal kinderopvanglocaties met vve sinds 2010 gestaag afgenomen. Bij de oktobertelling 2017 lijkt de daling een halt te zijn toegeroepen: vergeleken met 2016 is het aantal vve-locaties met 25 gestegen.

Rotterdam kende bij de laatste telling in 2017 235 vve-locaties. Dat zijn zowel voormalige peuterspeelzalen als kinderdagverblijven die geharmoniseerd zijn, dat wil zeggen dat zij met een vve-programma werken en vve-subsidie ontvangen van de gemeente Rotterdam. Voormalige peuterspeelzalen die geharmoniseerd zijn vallen onder de wet kinderopvang, net zoals de kinderdagverblijven.

Het aantal reguliere kinderopvanglocaties (locaties zonder vve) is gedaald van 145 naar 113. Een belangrijke verklaring daarvoor is dat een aantal reguliere kinderdagverblijven subsidie heeft aangevraagd en vve-locatie is geworden. Gastouderopvang biedt eveneens opvang voor peuters. De gastouderopvang valt niet onder het Rotterdamse vve-beleid. Het aantal beschikbare plaatsen in de gastouderopvang is in Rotterdam in 2017 3.463. Dat betekent een lichte daling ten opzichte van 2016 (toen: 3.540), maar is weer wat meer dan in 2015 (3.340) en minder dan in 2014 (3.575)¹.

2.2. Bereik

Resultaten uitgedrukt in bereik van kinderopvanglocaties met en zonder vve

Resultaten van de vve worden in deze paragraaf uitgedrukt in cijfers over bereik van alle peuters en van doelgroeppeuters. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen twee- en driejarige peuters.

¹ De gegevens over de gastouderopvang zijn afkomstig uit het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen

Bereik binnen alle kinderopvanglocaties met en zonder vve

In onderstaande tabel staat een overzicht een overzicht gegeven van het bereik in percentages van het totaal aantal twee- en driejarige peuters bij locaties met en zonder vve.

Tabel 2 Bereik opvanglocaties, 2- en 3-jarigen			
Twee- en driejarigen	2015	2016	2017
Aantal	14.702	14.662	14.564
Bereik peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	82%	80%	78%
bereik vve-locaties	49%	47%	57%
bereik reguliere locaties	33%	33%	21%
Bron: feitenkaart vve-monitor 2017 (2018), gemeente Rotterdam.			

De opvanglocaties (met en zonder vve) bereiken in 2017 78 procent van alle twee- en driejarigen uit Rotterdam. Dat is wat lager dan in 2016 (80 procent). De daling is terug te voeren op de forse daling in het bereik op reguliere locaties (van 33 procent naar 21 procent).

De vve-locaties bereiken 57 procent van alle twee- en driejarigen in de bevolking. Dat betekent een flinke toename vergeleken met de jaren daarvoor, toen het om gemiddeld 48 procent ging.

Bereik doelgroepeuters

In de tabel hieronder is gekeken naar het bereik uitgesplitst naar twee- en driejarige doelgroepeuters.

Tabel 3 Bereik doelgroepkinderen opvanglocaties, 2- en 3-jarigen									
Doelgroep twee- en driejarigen	oude doelgroepdefinitie			doelgroepdefinitie 2015			doelgroepdefinitie 2015		
	2015			2016			2017		
	2 jaar	3 jaar	2-3 jaar	2 jaar	3 jaar	2-3 jaar	2 jaar	3 jaar	2-3 jaar
aantal doelgroepkinderen in de bevolking	3.900	4.010	7.910	2.404	1.385	3.789	3.020	2.722	5.737
aantal in alle locaties	2.450	3.320	5.770	1.420	1.200	2.620	1.850	2.650	4.500
aantal in vve-locaties	1.970	2.740	4.710	1.280	1.060	2.340	1.690	2.430	4.120
aantal in reguliere locaties	480	580	1.060	140	140	280	160	220	380
aantal in alle locaties	2.450	3.320	5.770	1.420	1.200	2.620	1.850	2.650	4.500
% in vve-locaties	80%	83%	82%	90%	88%	89%	88%	88%	88%
% in reguliere locaties	20%	17%	18%	10%	12%	11%	12%	12%	12%
bereik alle locaties	63%	83%	73%	59%	87%	69%	61%	97%	78%
bereik vve-locaties	50%	68%	60%	53%	77%	62%	56%	89%	72%
bereik reguliere locaties	12%	14%	13%	6%	10%	7%	5%	8%	7%
Bron: feitenkaart vve-monitor 2017 (2018), gemeente Rotterdam ² .									

Uit bovenstaande tabel valt op dat de vve-locaties in 2017 72 procent van alle twee- en driejarige doelgroepkinderen bereiken (4.120 van de 5.737). Dit aantal is met 10 procent gestegen ten opzichte van 2016. De stijging zit vooral in de driejarige doelgroepkinderen: het percentage is van 77 in 2016 naar 89 procent in 2017 gegaan. Bij de tweejarigen is het bereik licht toegenomen van 53 naar 56 procent.

De college-subtarget is:
Het percentage driejarige doelgroepeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89 procent).

Aangezien het collegetarget gebaseerd is op een definitie die pas in de cijfers van na 2017 tot uiting komt, kan er over de target nog geen uitspraak worden gedaan.

2 Alle aantallen zijn afgerond op tientallen. De aantallen kinderen in reguliere locaties zijn (voor een gedeelte) geschatte aantallen; het aantal doelgroepkinderen in 2015 (oude definitie) betreft een schatting; het aantal doelgroepkinderen in 2016 en 2017 (nieuwe definitie) is afkomstig uit de registratie van het CJG.

2.3. Kwaliteit van de vve

In de Staat van 2017 meldden we dat de onderwijsinspectie in 2016 had geconcludeerd dat alle items op orde waren in de gemeente Rotterdam, behalve ouderbetrokkenheid en bereik. Het bereik is inmiddels op orde: voor alle doelgroepkinderen is er een plek in de stad (aanbod verplichting). Wat betreft ouderbetrokkenheid hebben we een plan van aanpak geformuleerd. In het najaar van 2018 en in 2019 worden de resultaten gemonitord in de werkgroep kwaliteit van de sectorkamer jonge kind en gemeten in de kwaliteitsmonitor vve in 2019.

Toezicht op Rotterdamse kwaliteit

In 2017 is de pilot GGD vve-toezicht gestart met vijf Rotterdamse houders. Met deze pilot maken we het integraal toezicht op de wettelijke en Rotterdamse kwaliteitseisen inzichtelijk. De GGD inspecteurs geven een kwalitatief oordeel over wat daadwerkelijk gebeurt op de vve-groepen. Hierbij wordt gekeken naar:

- Opbrengstgericht werken en vve-resultaten
- Ouderbetrokkenheid
- Doorgaande leerlijn
- Ontwikkelingen, begeleiding en zorg

In 2018 zijn 50 locaties op basis van verdiepend toezicht bezocht en zijn de gesprekken met vve-houders gevoerd. De resultaten/uitkomsten volgen in het eerste kwartaal van 2019.

Daarnaast wordt de eerste vve-kwaliteitsmonitor in december 2019 aangeboden aan de Sectorkamer Jonge Kind. Hierin zijn de volgende drie onderwerpen opgenomen:

- Bereik en toeleiding
- Resultaten kwaliteitskader
- Resultaten op kindniveau

De opbrengsten uit de vve-kwaliteitsmonitor vormen mede de basis voor de verdere ontwikkeling van de vve in Rotterdam.

Pilot Herijking toezicht

Oktober 2018 is de Inspectie van het Onderwijs in Rotterdam gestart met de 'pilot Herijken toezicht vve en kinderopvang'. In de pilot wordt in beeld gebracht hoe de verschillende partners in de gemeente sturen op de kwaliteit van vve en kinderopvang, wat dat oplevert en hoe wordt samengewerkt. Onder partners wordt verstaan: gemeenteambtenaren, wethouders, GGD-toezichthouders(s) kinderopvang, houders kinderopvangvoorzieningen met en zonder vve en de schoolbesturen.

De gesprekken vinden plaats met de gemeente, twee houders, twee schoolbesturen en 16 voor- en vroegscholen.

Volgens de planning is de rapportage van de inspectie april 2019 gereed. In deze rapportage is tevens een hoofdstuk over het gemeentelijk beleid en de effecten daarvan opgenomen.

2.4. Personeel

Een informele peiling bij houders kinderopvang in de zomer van 2018 geeft aanleiding tot zorg over tekorten aan pedagogisch medewerkers en hbo-coaches in 2019 en later. Zeker in relatie tot nieuwe wetgeving op het terrein van kwaliteit en de uitbreiding naar 16 uur voor doelgroeppeuters in 2020 is dit dreigende tekort onwenselijk. De urgentie om het personeelstekort in de kinderopvang goed te onderzoeken en maatregelen te nemen in samenspraak met de aanpak van het lerarentekort in het primair en voortgezet onderwijs wordt in 2018 geagendeerd in diverse overleggen op landelijk niveau. Dit met betrokkenheid van G4 directeurenoverleg, G4 bestuurlijk overleg onderwijs en met de ministeries van OCW en SZW.

3. Primair onderwijs

Trends en opvallende zaken

- Het aantal leerlingen in het Rotterdamse basisonderwijs stijgt de laatste jaren en volgens de prognose zet deze trend zich voort.
- In vergelijking met de landelijke cijfers leidt in Rotterdam, maar ook in de andere drie grote steden, een hogere uitslag op de eindtoets relatief vaak tot een heroverwogen schooladvies.
- Er is een relatief sterke stijging van het aantal leerlingen dat op of boven het rekenniveau 1F scoort. Deze stijging is in grote lijnen ook te zien in Nederland en de G4.
- Het aantal zeer zwakke basisscholen is gestegen van één in 2017 naar drie in 2018. In de G4 en in Nederland als geheel is een vergelijkbare stijging van het aantal zeer zwakke scholen te zien. Namelijk van twee naar acht (G4) respectievelijk 19 naar 37 scholen (NL).

3.1 Leerlingen

Aantallen

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeling in het aantal leerlingen in het Rotterdamse basisonderwijs ook kijken we naar de prognose voor de toekomst.

Tabel 4 Leerlingen in het basisonderwijs naar schoolgemeente Rotterdam, G4 en landelijk, op peildatum 1 oktober					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	1.476.517	1.457.343	1.443.068	1.427.453	1.414.281
G4	185.324	187.149	189.173	190.382	190.528
Rotterdam	50.485	50.749	51.213	51.673	51.769
Bron: DUO, basisgegevens bekostigd onderwijs.					

Het leerlingaantal in het primair onderwijs in Rotterdam stijgt de laatste jaren behoorlijk van 50.485 in 2013-2014 naar 51.769 in 2017-2018. Landelijk gezien daalt jaarlijks het aantal basisschoolleerlingen. Op het niveau van de G4 (de vier grote steden) blijft het aantal leerlingen in het basisonderwijs ook jaarlijks stijgen.

Tabel 5 Prognose leerlingaantallen in het basisonderwijs naar schoolgemeente Rotterdam, op peildatum 1 oktober 2017					
	2018	2020	2025	2030	2035
leerlingen regulier basisonderwijs	56.628	57.261	55.800	56.668	58.893
Bron: Leerlingprognose primair onderwijs 2018, Pronexus.					

Volgens de leerlingprognose 2018 stijgt het aantal leerlingen in het basisonderwijs in Rotterdam in de periode 2018 tot 2035 door 58.893 leerlingen in 2035.

Leerlinggewicht

In de rijksbekostiging van basisscholen geeft het Rijk aan leerlingen op basis van het opleidingsniveau van ouders een extra gewicht mee. De school kan op basis daarvan over

meer middelen beschikken om bijvoorbeeld klassen kleiner te maken of meer leerkrachten aan te stellen. Leerlingen met een extra gewicht van 0,3 hebben ouders die maximaal praktijkonderwijs hebben gevolgd of op het niveau van die vmbo-basis of kader beroepsgericht zijn opgeleid. Leerlingen met een extra gewicht van 1,2 hebben ten minste één ouder die maximaal basisonderwijs heeft gevolgd, en een andere ouder die maximaal praktijkonderwijs of vmbo basis- kaderberoepsgericht heeft gevolgd. Onderstaande tabel gaat over het percentage leerlingen zonder gewicht. Ten opzichte van Nederland als geheel heeft Rotterdam in schooljaar 2017-2018 negen procentpunt meer leerlingen met een gewicht. Ten opzichte van de G4 is dat drie procentpunt.

Tabel 6 Percentage leerlingen zonder een gewicht					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	89%	90%	91%	91%	92%
G4	79%	82%	84%	85%	86%
Rotterdam	75%	78%	80%	82%	83%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.					

Wat de verdeling betreft van leerlingen zonder een gewicht in het basisonderwijs, onderscheiden de G4 en Rotterdam zich van Nederland als geheel. Het aandeel van deze groep leerlingen stijgt in Rotterdam de laatste jaren van 75 procent in 2013-2014 naar 82 procent in 2017-2018.

‘Schoolblijvers’

Onderstaande tabel geeft weer welk aandeel leerlingen in het primair onderwijs gedurende het genoemde schooljaar op dezelfde school blijft.

Tabel 7 Schoolblijvers: percentage leerlingen dat op school blijft					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	96%	96%	96%	95%	95%
G4	94%	94%	94%	93%	93%
Rotterdam	93%	92%	93%	93%	93%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.					

In Rotterdam ligt het percentage leerlingen dat op schoolblijft net wat lager dan in Nederland als totaal.

3.2 Prestaties

Verplichte eindtoets

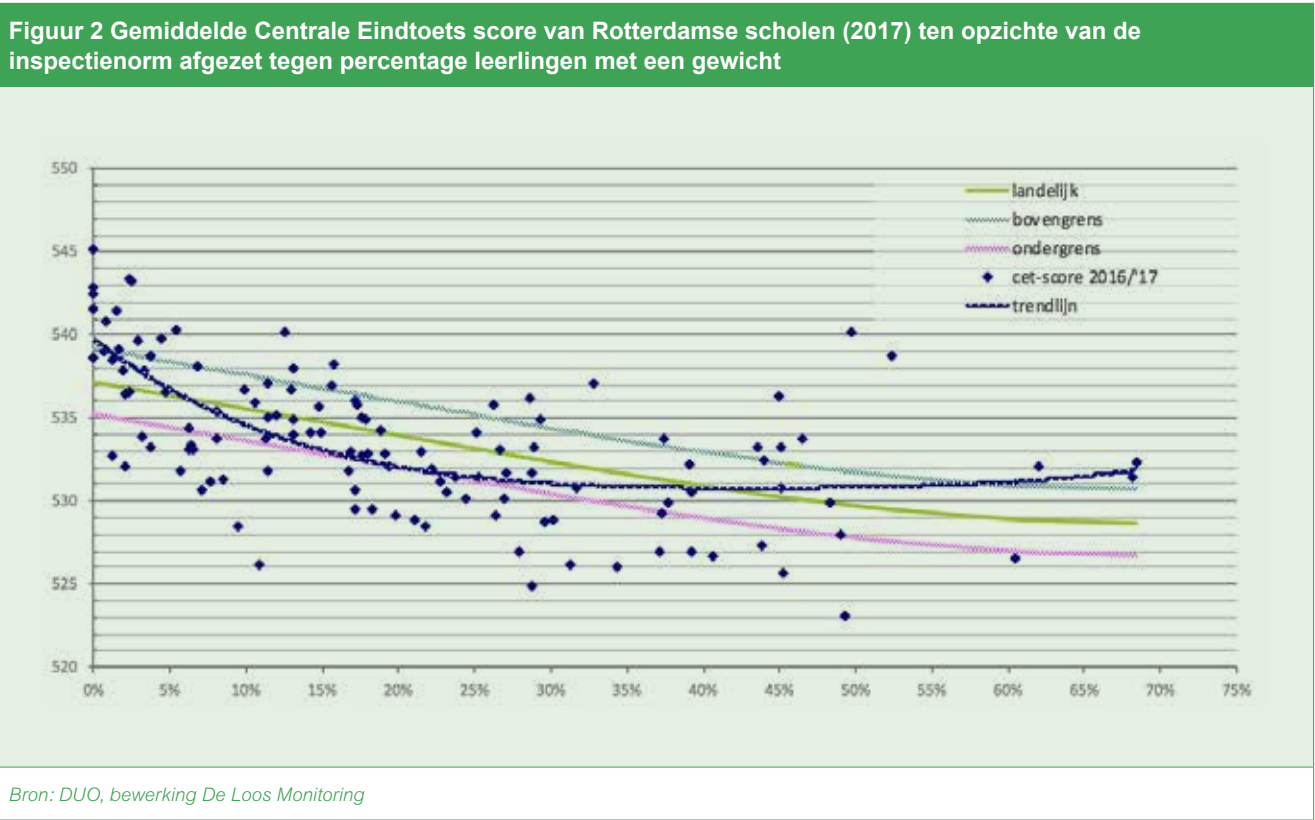
In het reguliere basisonderwijs zijn scholen verplicht een eindtoets af te nemen. Alle leerlingen van groep 8 maken de toets. De eindtoets laat zien in welke mate leerlingen de referentieniveaus voor taal en rekenen beheersen. Ook toont de eindtoets aan welk type vervolgonderwijs bij een leerling past. De eindtoets is dus een hulpmiddel om vast te stellen of het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs goed op elkaar aansluiten. De eindtoets is geen examen. Leerlingen kunnen niet slagen of zakken voor de toets. Voor 2015 was dit uitsluitend de Cito-eindtoets. Sinds 2015 zijn er meerdere aanbieders van de eindtoets.

Van alle basisscholen gebruikt de meerderheid (116 in 2017-2018) de Centrale-eindtoets als onafhankelijke afsluitende toets voor het basisonderwijs. 57 Scholen kozen in 2017-2018 voor de IEP Eindtoets. Mede op basis van deze toets adviseert de basisschool hun leerlingen over geschikt voortgezet onderwijs.

De tabel geeft de trend weer van de scores op de Cito-eindtoets en de Centrale-eindtoets sinds 2010.

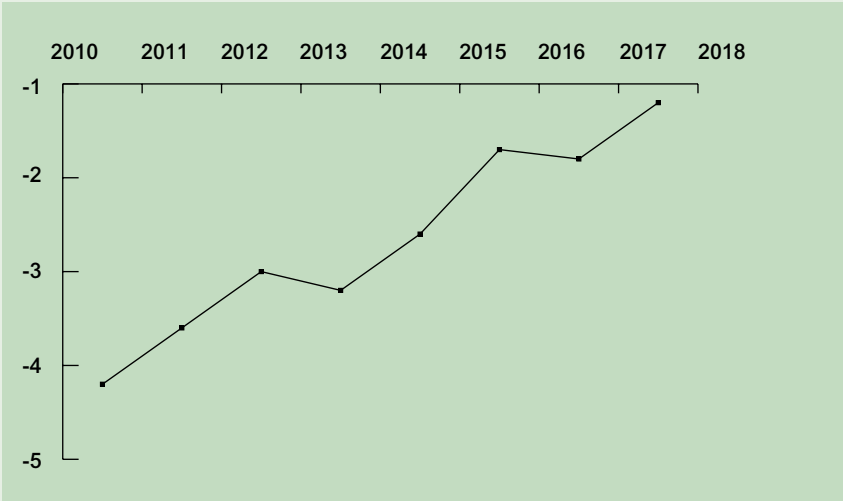
Tabel 8 Gemiddelde Centrale Eindtoets Rotterdam									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rotterdam	531,2	531,9	532,5	531,8	532,2	533,3	532,9	533,9	534,5
Nederland	535,4	535,5	535,5	535	534,8	535	534,7	535,3	535,7
G4	533	533,7	533,8	533,3	533,6	534,1	533,6	534,1	534,8
Verskil Rotterdam t.o.v. landelijk	4,2	3,6	3	3,2	2,6	1,7	1,8	1,4	1,2
Bron: CvTE en CUO, bewerking De Loos Monitoring.									

In 2018 stijgt het stedelijk gemiddelde op de Centrale-eindtoets naar 534,5. Dit is een stijging van 0.6 punt ten opzichte van het jaar ervoor.

Bovenstaande figuur waarin de gemiddelde Centrale Eindtoets score van Rotterdamse scholen ten opzichte van de inspectienorm wordt afgezet tegen het percentage leerlingen met een gewicht. Het toont de verschillen tussen scholen met een vergelijkbare leerlingpopulatie. Te zien is bijvoorbeeld dat scholen met 30 procent leerlingen met een leerlinggewicht qua gemiddelde Centrale Eindtoets score ongeveer tien punten variëren (525 -535).

Figuur 3 Verschil gemiddelde Centrale Eindtoets Rotterdam t.o.v. het Nederlandse gemiddelde, voor 2017 betreft de uitkomst van de Cito Eindtoets

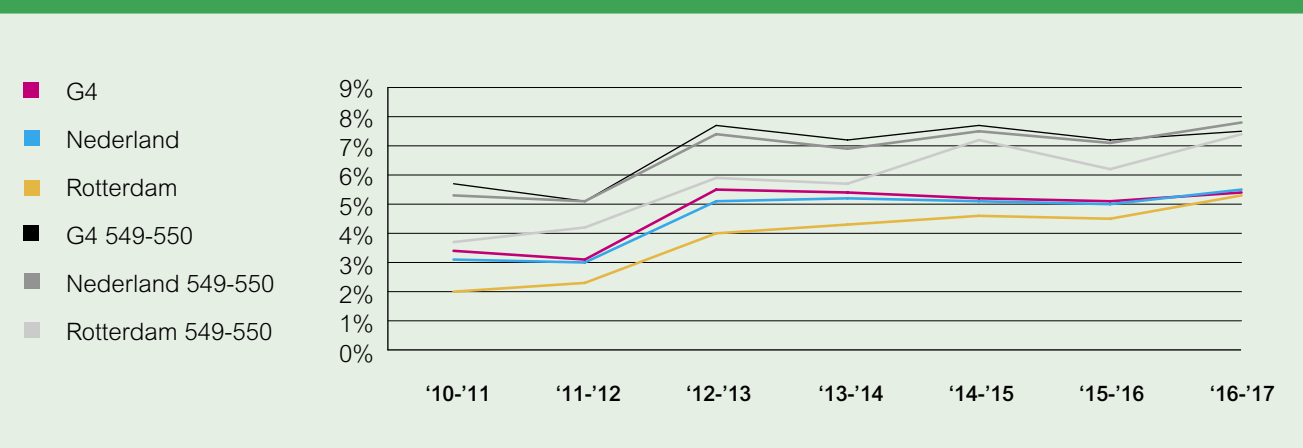

Bron: CvTE, bewerking J&O, gemeente Rotterdam.

Het verschil van het Rotterdams gemiddelde op de Centrale-eindtoets met de landelijke scores wordt gestaag kleiner.

Er is de laatste jaren meer aandacht voor leerlingen die het goed doen in het onderwijs. Onderstaande tabel is de zogenoemde ‘Bollebozen barometer’ die een beeld geeft van de leerlingen die het relatief goed doen in termen van de Centrale Eindtoets.

Figuur 4 Bollebozen barometer Centrale Eindtoets standaardscore

Bron: NPRZ Basismonitor (CBS).

Uit de Bollebozen Barometer blijkt dat het aantal leerlingen met een Centrale-eindtoets-score in 2016-2017 van 550 0,8 procent is gestegen ten opzichte van 2015-2016 (van 4,5% naar 5,3%). Deze score is lager dan het percentage leerlingen dat in Nederland als geheel een score van 550 haalt (5,5%).

Schooladviezen

Aan het eind van het basisonderwijs krijgen leerlingen op basis van toetsen uit het leerlingvolgsysteem, de beoordeling van de eigen leerkracht en de eindtoets een schooladvies voor het voortgezet onderwijs. Onderstaande tabel laat zien welk percentage van de leerlingen een havo/vwo-advies heeft gekregen.

Tabel 9 Percentage leerlingen met een havo /vwo advies excl. vso					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	51%	50%	48%	49%	54%
G4	47%	49%	47%	49%	53%
Rotterdam	40%	40%	37%	42%	48%

Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.

Het percentage Rotterdams leerlingen met een havo/vwo-advies stijgt de laatste jaren van 37 in 2014-2015 naar 48 procent in 2016-2017. Het verschil ten opzichte van het landelijk gemiddelde is kleiner geworden.

Onderstaande tabel laat de percentuele verdeling zien van het schooladvies naar opleidingsniveau van de ouders.

Tabel 10 Schooladvies, naar opleidingsniveau ouders, en woongebied in 2016-2017						
	Rotterdam		G4		Nederland	
	N	%	N	%	N	%
totaal	5.782		21.285		175.886	
tot en met vmbo bl	618	11%	2.139	10%	12.938	7%
vmbo kl	869	15%	2.960	14%	23.923	14%
vmbo gl/tl	1.317	23%	4.000	19%	39.314	22%
havo/vwo	2.978	52%	12.186	57%	99.711	57%
onbekend	640		2.508		31.843	
tot en met vmbo bl	67	10%	322	13%	2.804	9%
vmbo kl	102	16%	435	17%	5.454	17%
vmbo gl/tl	178	28%	554	22%	8.406	26%
havo/vwo	293	46%	1.197	48%	15.179	48%
maximaal niveau mbo 1	1.404		4.725		19.989	
tot en met vmbo bl	277	20%	976	21%	3.702	19%
vmbo kl	310	22%	1.061	22%	4.651	23%
vmbo gl/tl	358	25%	1.076	23%	5.161	26%
havo/vwo	459	33%	1.612	34%	6.475	32%
mbo 2- 4 tot en met vwo	1.885		5.314		47.043	
tot en met vmbo bl	227	12%	687	13%	4.809	10%
vmbo kl	363	19%	1.051	20%	8.970	19%
vmbo gl/tl	500	27%	1.255	24%	12.608	27%
havo/vwo	795	42%	2.321	44%	20.656	44%
hoger onderwijs	1.853		8.738		77.011	
tot en met vmbo bl	47	3%	154	2%	1.623	2%
vmbo kl	94	5%	413	5%	4.848	6%
vmbo gl/tl	281	15%	1.115	13%	13.139	17%
havo/vwo	1.431	77%	7.056	81%	57.401	75%
Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam (OBI).						

Leerlingen met laagopgeleide ouders krijgen relatief vaker een lager advies. Verschuivingen in de percentuele verdeling van de schooladviezen de komende jaren zijn een indicator voor de stand van kansengelijkheid voor leerlingen van laagopgeleide ouders.

Er is een duidelijk patroon zichtbaar, hoe hoger het opleidingsniveau van de ouders, hoe hoger het schooladvies voor hun kind.

Indicator:
Percentuele verdeling advies in groep 8, uitgesplitst naar leerlingen van laag-, midden en hoogopgeleide ouder.

Heroverweging

In het schooljaar 2014-2015 is de Wet eindtoetsing po van kracht geworden. In de wet werd bepaald dat het advies van de basisschool leidend is. Wel dient de basisschool de eindtoets te gebruiken als tweede objectief gegeven in de schooladvisering. Dit houdt in dat de school bij een hogere eindtoetsuitslag het gegeven schooladvies moet heroverwegen, wat kan leiden tot een bijstelling van het advies. In de onderstaande tabellen wordt nader ingegaan op dit heroverwegen.

Tabel 11 Percentage toets hoger dan advies primair onderwijs ('heroverwegen')			
Advies te heroverwegen	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	23%	34%	33%
G4	19%	28%	26%
Rotterdam	21%	34%	32%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.			

In bovenstaande tabel staat het percentage leerlingen dat een hogere eindtoetsscore heeft gehaald dan het oorspronkelijke schooladvies van de basisschool. In Rotterdam komt dit ongeveer net zo vaak voor als in de rest van het land.

Tabel 12 Percentage werkelijk heroverwogen adviezen primair onderwijs			
Advies werkelijk heroverwogen	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	16%	20%	24%
G4	33%	36%	41%
Rotterdam	29%	36%	41%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.			

Bij 41 procent van deze leerlingen op Rotterdamse scholen leidde deze score daadwerkelijk tot een ander advies. In Rotterdam, maar ook in de G4, leiden relatief hoge scores relatief vaker tot een herzien - en dus naar boven bijgesteld - schooladvies. De gemiddelde stijging van het aantal heroverwegingen in 2015-2016 verklaart het ministerie van OCW grotendeels door een aanpassing van de conversietabel bij de Centrale Eindtoets. Door deze conversie leidt de toets score sinds 2015-2016 volgens OCW tot een eenduidig schooladvies.

3.2.2 Tussentijdse prestaties taal en rekenen

Voor de gehele onderwijskolom gelden referentieniveaus taal en rekenen. De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en -vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal en rekenen. Er zijn vier fundamentele niveaus (1F t/m 4F) en vier streefniveaus (1S t/m 4S).

Het niveau 2F is het algemeen maatschappelijk functioneel niveau. Dat is het niveau waaraan elke Nederlander zou moeten voldoen. Referentieniveau 1F is volgens deze systematiek het niveau dat leerlingen aan het einde van groep 8 moeten beheersen om de overstap naar het voortgezet onderwijs goed te kunnen maken. Er zijn ook streefniveaus geformuleerd als uitdaging voor leerlingen die meer aan kunnen (S).

College-subtarget:
De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau (S) van de referentieniveaus stijgt in 2022 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:

- voor taal: stijging van 55 procent naar 57 procent
- voor lezen: stijging van 61 procent naar 67 procent
- voor rekenen: stijging van 35 procent naar 38 procent.

De onderstaande tabellen geven de uitkomsten op het referentieniveau taal en rekenen weer.

Tabel 13 Referentieniveaus taal				
taal		T<1F	T=1F	T>1F(=1S)
2016/2017	Nederland	3%	40%	57%
	G4	4%	41%	55%
	Rotterdam	3%	42%	55%
2015/2016	Nederland	2%	40%	58%
	G4	3%	39%	58%
	Rotterdam	3%	38%	59%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.				

Tabel 14 Referentieniveaus rekenen					
rekenen		R<1F	R=1F	R>1F	(1S)
2016/2017	Nederland	7%	45%	48%	38%
	G4	9%	46%	46%	39%
	Rotterdam	9%	48%	43%	35%
2015/2016	Nederland	14%	44%	42%	35%
	G4	16%	43%	40%	36%
	Rotterdam	18%	44%	38%	32%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.					

Wat opvalt is de relatief sterke stijging van het aantal leerlingen dat op of boven het rekenniveau 1F scoort. Deze stijging is in grote lijnen ook te zien in Nederland en de G4.

Tabel 15 Referentieniveaus lezen				
lezen		T<1F	T=1F	T>1F(=1S)
2016/2017	Nederland	3%	30%	67%
	G4	3%	34%	63%
	Rotterdam	3%	36%	61%
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.				

3.3 Scholen en kwaliteit

In deze paragraaf wordt ingegaan op de scholen en de kwaliteit van het onderwijs.

Omvang

Tabel 16 Omvang basisscholen in aantal leerlingen			
Aantal leerlingen	2015	2016	2017
<182	50	42	45
182-499	108	109	105
> 500	21	23	22
Totaal	179	174	172
Bron: DUO en G4-net, bewerking J&O.			

Rotterdam telde in 2017-2018 172 basisscholen. Bij deze telling gaat het om hoofd- en nevenvestigingen, zoals geregistreerd bij de Dienst Uitvoering Onderwijs van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De opheffingsnorm voor scholen in Rotterdam ligt in 2017 op 182. 45 basisscholen vallen feitelijk onder de geldende opheffingsnorm.

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs oordeelt over de kwaliteit van het basisonderwijs. De inspectie hanteert hierbij een toetsingskader waarbinnen de opbrengsten van de school een belangrijke rol spelen. De inspectie onderscheidde in het verleden zeer zwakke scholen, zwakke scholen en scholen met een basistoezicht. Sinds de invoering van het Onderzoekskader 2017 maakt de Inspectie van het Onderwijs onderscheid tussen de oordelen goed, voldoende, onvoldoende, zeer zwak en de categorie 'zonder actueel oordeel'. Deze wijziging in het toezicht maakt het lastig om de trends in inspectieoordelen door te trekken. Om die reden is uitsluitend de stand van zaken per 1 september 2018 opgenomen.

Tabel 17 Inspectie oordelen primair onderwijs per 1 september 2018							
	Goed	Voldoende	Zwak	Zeer zwak	Geen oordeel	Onvoldoende	Zonder actueel oordeel
Nederland	73 (1%)	5821(81%)	19(0%)	37(1%)	110 (2%)	77(1%)	1010(14%)
G4	9(1%)	542(77%)	1(0%)	8(1%)	24(3%)	5(1%)	111(16%)
Rotterdam	4 (2%)	156(76%)	1(0%)	3(1%)	7(3%)	2(1%)	31(15%)
Bron: Inspectie van het Onderwijs.							

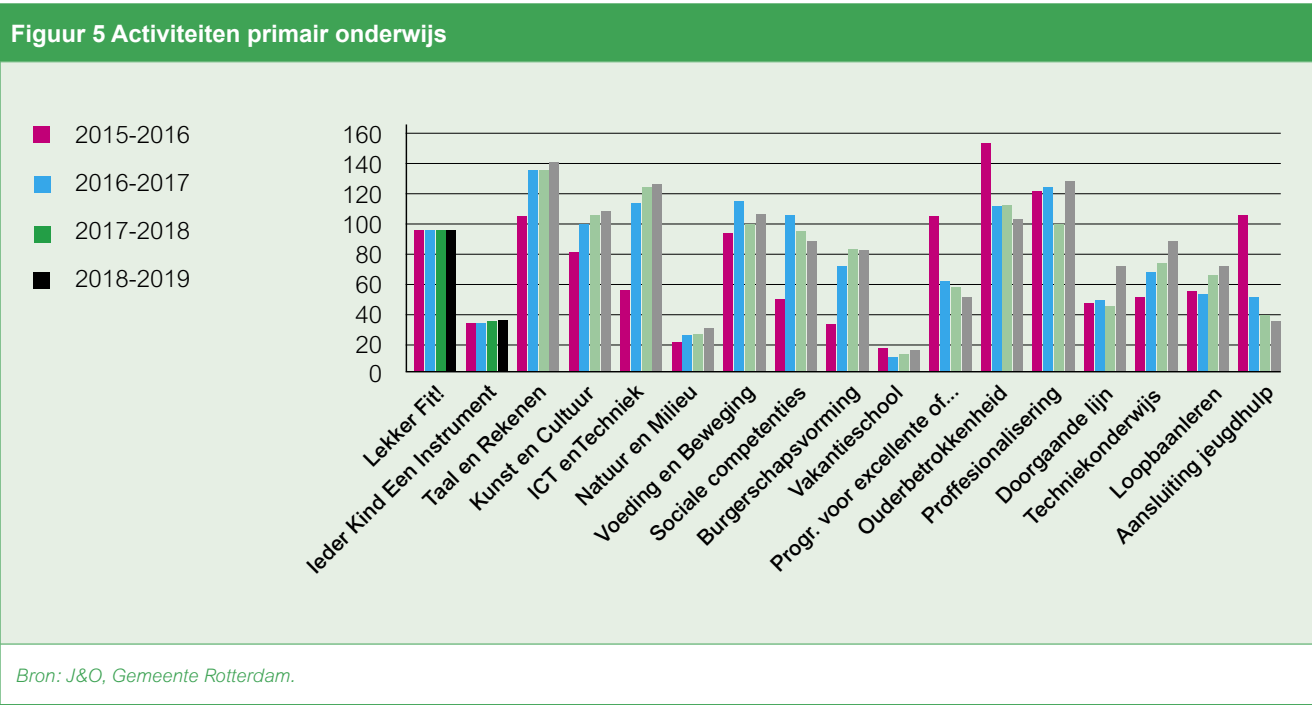
In de Staat van het Rotterdams onderwijs 2017 is te lezen dat er in 2017 zes scholen onder de maat waren (vijf zwak, één zeer zwak). In 2018 is de zeer zwakke school gesloten, maar zijn er drie zeer zwakke bijgekomen. Daarnaast werd één school als onvoldoende en één school zwak beoordeeld (drie nieuwe zeer zwakke, één zwak, één onvoldoende).

De steden van de G4 tellen in totaal acht zeer zwakke scholen, landelijk ligt het aantal op 37. Vorig jaar waren dat er twee respectievelijk 19. Het aantal zeer zwakke scholen is dus over de hele linie gestegen ten opzichte van vorig jaar.

Activiteiten op school

Talent is heel divers; het is een uitzonderlijke vaardigheid van cognitieve, technische, sociale, artistieke, sportieve, digitale of andere aard. De uitdaging van het onderwijs is om het talent van ieder kind te herkennen, te ontwikkelen en te benutten. Scholen kunnen via Leren Loont! extra financiële middelen aanvragen. Op basis van de schoolplannen is geïnventariseerd aan welke activiteiten scholen zoal hun extra middelen gaan uitgeven. Deels vinden deze activiteiten plaats in uitbreiding van uren (looptijd is tot en met schooljaar 2018-2019) buiten het lesprogramma om. Onderstaand overzicht geeft globaal aan welke activiteiten uitgevoerd zijn en gepland staan. Scholen kunnen het budget voor meerdere activiteiten inzetten.

De onderstaande figuur geeft de uitvoering weer van de activiteiten die betaald worden uit de schoolontwikkelingsbudgetten. Het aantal scholen dat de activiteiten in het lopend schooljaar uitvoert, is afgezet tegen het aantal scholen dat de activiteiten in eerdere schooljaren uitvoerde.

Hieruit blijkt dat de Rotterdamse scholen ook in het lopende schooljaar met het schoolontwikkelingsbudget een breed palet aan activiteiten uitvoeren. Taal en Rekenen, ICT en Techniek, en Ouderbetrokkenheid blijken thema's waar scholen relatief veel ontwikkelingsbudget op inzetten. Er zijn 14 vakantiescholen gepland. Het aantal basisscholen dat deelneemt aan Lekker Fit! blijft gelijk.

Dagprogrammering

In het kader van NPRZ ontwikkelt de gemeente in samenwerking met onderwijsinstellingen en andere partners een samenhangend aanbod op het gebied van dagprogrammering, te beginnen in de Children's Zone. Met het onderwijs en partijen als naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding, culturele organisaties, sport en bedrijven stimuleert de gemeente op deze manier talentontwikkeling en betere onderwijsresultaten in die wijken waar dat het hardst nodig is.

Indicator:

In 2019 wordt begonnen met de verbreding van zes uur extra les naar tien uur extra les en dagprogrammering in alle zeven Children's Zone wijken. Daarnaast wordt dagprogrammering in beperktere vorm ingezet op/in een aantal (circa tien) scholen/wijken buiten de focuswijken.

In een volgende Staat zal over deze indicator gerapporteerd worden.

Ouders en school

Hogeschool Rotterdam voerde in 2016 een nulmeting uit naar ouderbetrokkenheid en oudertevredenheid. Hierover is gerapporteerd in de Staat van 2016. In 2018 is de tweede meting uitgevoerd.

Uit de tweede meting (2018) onder ruim 600 Rotterdamse ouders blijkt dat ouders met kinderen in het basisonderwijs over het algemeen redelijk tevreden te zijn over kwaliteit van de school met betrekking tot de beleidsthema's van Leren loont!. De verschillen tussen de eerste meting en de tweede zijn klein. Ouders zijn wel relatief meer tevreden over de begeleiding bij de keuze naar een vervolgopleiding.

Ouderbetrokkenheid

In het schooljaar 2018-2019 telt Rotterdam 133 scholen met een medewerker ouderbetrokkenheid (bron: Afdeling Onderwijs, gemeente Rotterdam). Scholen zetten de medewerkers ouderbetrokkenheid in om zich te laten ondersteunen en faciliteren bij de vormgeving en uitvoering van ouderbeleid, zoals bijvoorbeeld het bevorderen van onderwijs-ondersteunend gedrag van ouders. Het beoogd resultaat is een gelijkwaardig educatief partnerschap tussen school en ouders, dat bijdraagt aan betere onderwijsresultaten.

3.4 Personeel

De volgende tabel bevat basisinformatie over de formatie op Rotterdamse basisscholen. Uit achterliggende cijfers blijkt dat het aantal fte's onderwijzend personeel de afgelopen jaren is afgenomen van 3115,3 fte in 2013 naar 3050 in 2017. In dezelfde periode is het aantal fte onderwijsondersteunend personeel ook afgenomen namelijk van 640,3 in 2013 naar 609 in 2017.

Tabel 18 Formatie basisonderwijs 2017					
	Omvang formatie	Aantal fte's leidinggevende taken	Aantal fte's onderwijzend personeel	Aantal fte's onderwijs-ondersteunend personeel (oop/obp)	bovenschoolse formatie
Nederland	94967	7175	76357	11390	3431
G4	10250	639	7951	1654	220
Rotterdam	3968	292	3050	609	176
Bron: DUO, bewerking De Loos Monitoring.					

Werkgelegenheid

Onderstaand tabel geeft inzicht in de ontwikkelingen in de vraag naar leerkrachten, zowel landelijk als in Rotterdam.

Tabel 19 Werkgelegenheid leraren in fte exclusief seniorenregeling						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nederland	85.662	85.118	84.466	83.887	83.450	83.267
Rotterdam	3.694	3.719	3.734	3.751	3.770	3.791
Bron: Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018 – 2022 regio Rotterdam/Rijnmond, Centerdata 2018.						

De ontwikkeling van de werkgelegenheid van leraren in het primair onderwijs laat zien dat de werkgelegenheid op landelijk niveau daalt. In Rotterdam daarentegen stijgt de werkgelegenheid.

Centerdata heeft op basis van de vervangingsvraag en de instroomcijfers de zogenoemde onvervulde vraag berekend. Onderstaande tabel geeft de geprognosticeerde onvervulde vraag voor de komende jaren bij ongewijzigd beleid weer.

Tabel 20 Onvervulde vraag leraren in fte						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nederland	1.301	2.191	3.002	3.601	4.024	4.673
Rotterdam	108	164	212	250	272	303
Bron: Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018 – 2022 regio Rotterdam/Rijnmond, Centerdata 2018.						

Te zien is dat de onvervulde vraag naar leraren in Rotterdam relatief hoog is en in de loop van de jaren toeneemt.

Het lerarentekort is een landelijk probleem en primair de verantwoordelijkheid van schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Het thema raakt alle leerlingen, diverse sectoren, personeel, opleidingen en de gemeente. Er ligt een gezamenlijke opdracht met een groot maatschappelijk en stedelijk belang.

Indicator:

De prognose van het aantal fte leraren dat we in Rotterdam tekort komen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs neemt 20 procent af ten opzichte van de meerjaarsprognose van 2018.

4. Voortgezet onderwijs

Trends en opvallende zaken

- De leerlingpopulatie in het voortgezet onderwijs in Nederland daalt, in de G4 en in Rotterdam neemt die daarentegen toe.
- Het aandeel opstomers (leerlingen die in leerjaar drie onderwijs op een hoger niveau volgen dan het advies van de basisschool) in Rotterdam is hoger dan in G4 of landelijk, ongeacht het opleidingsniveau van de ouders. Het aandeel afstromers (leerlingen die in leerjaar drie onderwijs op een lager niveau volgen dan het advies van de basisschool) in Rotterdam is vergelijkbaar met de landelijke cijfers, maar hoger vergeleken met G4, ongeacht het opleidingsniveau van de ouders.
- Het voortgezet onderwijs in Rotterdam laat resultaten zien die steeds meer vergelijkbaar zijn met landelijke cijfers. Het gaat hier om rendement bovenbouw, onvertraagd door de bovenbouw, eindexamenresultaten en centraal examencijfer.
- In het Rotterdamse vmbo wordt meer techniek gekozen dan in de rest van het land, ook door meisjes. Op havo/wo-niveau is de keuze voor techniek gelijk aan het landelijk niveau.
- Het aantal afdelingen in het Rotterdamse voortgezet onderwijs dat volgens de onderwijsinspectie wat betreft kwaliteit van het onderwijs onder de norm zit, is het afgelopen jaar weer verder gedaald tot twee (onvoldoende).
- Ten aanzien van het lerarentekort laat Rotterdam een relatief hoge onvervulde vraag ten opzichte van de werkgelegenheid zien, die vergelijkbaar aan het landelijk beeld zal toenemen.

4.1 Leerlingen

Aantallen

In deze paragraaf komen de ontwikkelingen in en prognoses van de leerlingenaantallen in het Rotterdamse voortgezet onderwijs aan de orde.

Tabel 21 Aantal leerlingen voortgezet onderwijs					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	980449	992015	1002138	1002505	992195
G4	111795	113709	115719	117393	119764
Rotterdam	34804	34917	34917	35192	35695
Bron: DUO basisgegevens bekostigd onderwijs, bewerking De Loos Monitoring.					

Op peildatum 1 oktober 2017 volgen ruim 35.000 leerlingen voortgezet onderwijs op een school in Rotterdam. De leerling-populatie in het voortgezet onderwijs in Nederland daalt, in de G4 en in Rotterdam neemt die daarentegen toe. Van de Rotterdamse leerlingen gaan er 6.281 naar een school buiten de stadsgrenzen, veelal in randgemeenten. Tegelijkertijd komen 10.769 leerlingen van buiten Rotterdam naar een Rotterdamse vo-school. De instroom van leerlingen is dus groter dan de uitstroom. Deze aantallen zijn vrij stabiel. De instroom betreft voor een belangrijk deel de scholen met een sterk religieus kenmerk, scholen met een specifiek profiel, of scholen op de rand van de gemeentegrens. De cijfers zijn exclusief het speciaal onderwijs.

Tabel 22 Leerlingprognoses Rotterdamse vo scholen				
	2020	2025	2030	2035
	35442	36471	35934	35717
Bron: Pronexus 2018.				

De leerlingprognoses laten zien dat het aantal vo-leerlingen in Rotterdam tot 2025 langzaam stijgt en daarna licht daalt.

Tabel 23 Aantal leerlingen in internationale schakelklassen						
Aantal onderwijs plekken	Aantal leerlingen					
ISK vo	01-jul-17	01-okt-17	01-jan-18	01-apr-18	01-jul-18	01-okt-18
970	988	822	909	949	985	814
Bron: opgave ISK scholen.						

Door de grote vluchtelingenstroom is er een sterke groei geweest van het aantal leerlingen in de internationale schakelklassen (ISK) in Rotterdam. Door gezinshereniging en na-reizigers is dit aantal onverminderd hoog. Er zijn 6 scholen voor voortgezet onderwijs die internationale schakelklassen op alle onderwijsniveaus aanbieden. Koers VO voert de intake uit, via een non-verbale IQ-test wordt bepaald op welk niveau de leerling kan instromen. Over het algemeen is het beeld dat steeds meer leerlingen op een hoger niveau instromen.

Probleemcumulatiegebieden

In de periode 2013-2017 steeg het percentage leerlingen uit een armoedeprobleemcumulatiegebied in Nederland licht. Het aantal leerlingen uit een armoedeprobleemcumulatiegebied ligt in Rotterdam met 47 procent veel hoger dan in de rest van Nederland (12%), maar iets lager dan G4 (49%).³ De Rotterdamse cijfers laten geringe verschuivingen zien.

Leerlingen en onderwijsniveau

Het Nederlandse onderwijsstelsel kent in het voortgezet onderwijs verschillende afdelingen. In de hiernavolgende tabel is een overzicht opgenomen van de positie van de leerlingen in het derde leerjaar.

Tabel 24 Positie derde leerjaar							
		totaal 3de leerjaar	aantal vmbo-bb leerjaar 3	aantal vmbo-kb leerjaar 3	aantal vmbo-tl leerjaar 3	aantal havo leerjaar 3	aantal vwo leerjaar 3
2017/2018	Nederland	204140	19505	30475	57123	51640	45397
	G4	23122	2461	2743	5507	6159	6252
	Rotterdam	6867	685	974	1980	1706	1522
Bron: DUO basisgegevens bekostigd onderwijs,bewerking De Loos Monitoring.							

Tabel 25 Percentage havo/vwo 3e leerjaar, gewogen gemiddelde					
percentage havo/vwo 3de leerjaar (excl. praktijkonderwijs)					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	46%	46%	46%	46%	48%
G4	49%	49%	50%	51%	54%
Rotterdam	42%	42%	43%	44%	47%
Bron: DUO basisgegevens bekostigd onderwijs; De Loos Monitoring.					

Bovenstaande tabellen laten zien dat het percentage havo/vwo leerlingen in leerjaar 3 in Rotterdam met 3 procent is gestegen. Daarmee is de relatieve achterstand ten opzichte van G4 niet ingelopen, want de stijging bij G4 is ook 3 procent. Ten opzichte van het landelijk percentage is de relatieve achterstand wel ingelopen.

Schooluitval

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in de jaren 2014-2015 tot en met 2016-2017. Vanaf 2016-2017 worden de cijfers op een andere manier berekend (vandaar de toevoeging nieuwe), waardoor een vergelijking met eerdere jaren niet goed mogelijk is.

Tabel 26 Percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters									
	2014-2015			2015-2016			2016-2017		
norm-categorie	vsv%	landelijk vsv%	vsv streef-norm%	vsv%	landelijk vsv%	vsv streef-norm%	vsv%	landelijk vsv%	vsv streef-norm%
onderbouw vo	0,18%	0,18%	0,20%	0,18%	0,20%	0,20%	0,16%	0,24%	0,10%
bovenbouw vmbo	1,31%	1,10%	1,50%	1,40%	1,08%	1,50%	1,19%	0,98%	1,00%
bovenbouw havo/vwo	0,48%	0,36%	0,10%	0,44%	0,40%	0,10%	0,35%	0,42%	0,10%
Bron: RMC factsheet, regio Rijnmond, 2016-2017: Ministerie van OCW.									

Bovenstaande tabel toont de percentages voor de regio Rijnmond. Landelijk komt dit percentage voor de drie normcategorieën in totaal op 0,46 procent evenals voor de regio Rijnmond. Het Rotterdamse stedelijke cijfer nieuwe vsv-ers is 0,54 procent.

Het aantal thuiszitters is opgenomen in het laatste hoofdstuk, het Jaarverslag Leerplicht.

Passend onderwijs

Koers VO is voor vrijwel geheel Rotterdam het regionaal samenwerkingsverband voor passend onderwijs. Het werkgebied van het samenwerkingsverband is regionaal en groter dan de gemeente Rotterdam. In de navolgende tabel is een overzicht opgenomen van de leerlingenaantallen in het samenwerkingsverband.

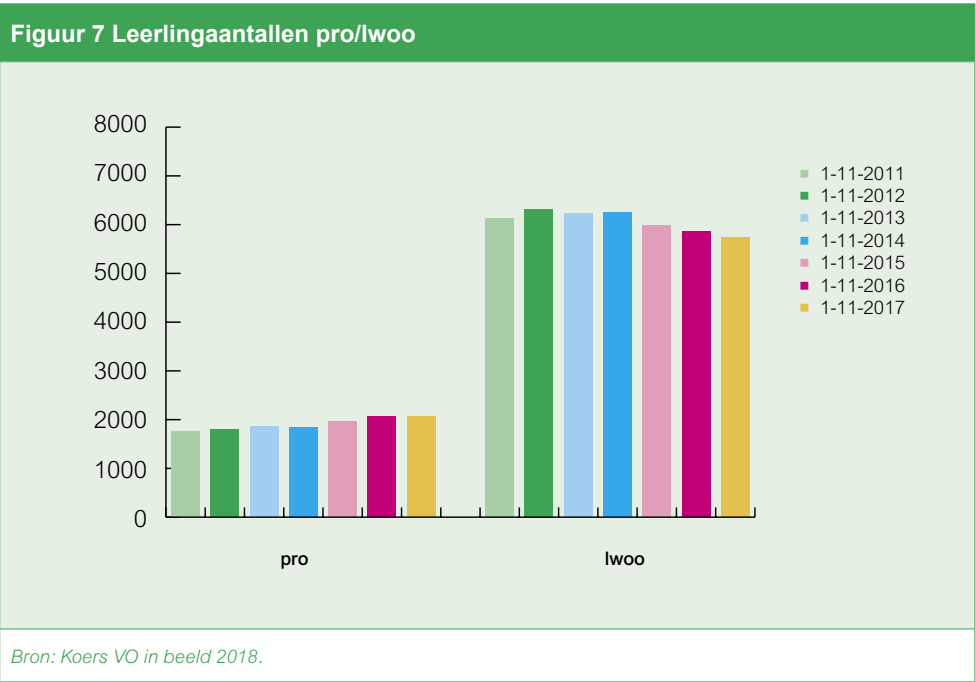
3 Bron: Inspectie van het Onderwijs, onderwijsresulaten, De Loos Monitoring.

Tabel 27 Overzicht leerlingaantallen samenwerkingsverband Koers VO							
	01-10-14	01-10-15		01-10-16		01-10-17	
vo regulier	51.821	52.492	1,29%	53.006	0,98%	53.245	0,72%
vso totaal	1.939	1.942	0,15%	1.961	0,98%	2.021	3,06%
TOTAAL	53.760	54.434	1,45%	54.967	1,96%	55.266	0,81%
vso3	865	842	-2,66%	838	-0,48%	826	-1,43%
vso4	1.074	1.100	2,42%	1.123	2,09%	1.195	6,41%

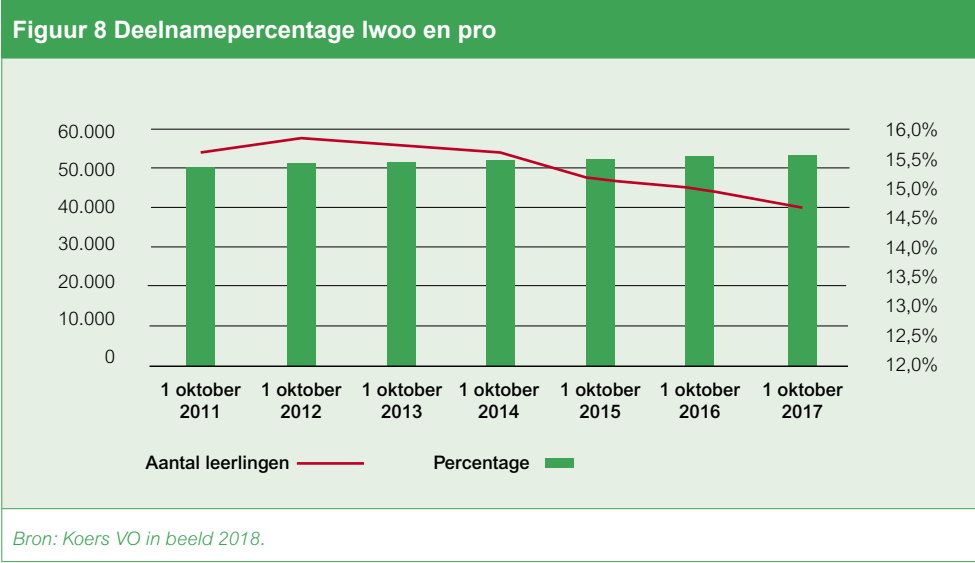
Bron: Koers VO in beeld 2018.

Bovenstaande tabel laat zien dat er al enkele jaren sprake is van een stijging van leerlingen in cluster 4.

Sinds 1 januari 2016 vallen leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs (pro) onder de verantwoordelijkheid van de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. De onderstaande grafiek geeft een overzicht van de ontwikkelingen in beide onderwijsvormen.

Uit de figuur blijkt dat de afgelopen jaren het aantal lwoo-leerlingen daalt en het aantal pro-leerlingen stijgt.

Uit deze grafiek blijkt dat het percentage lwoo leerlingen de afgelopen jaren is afgenomen, terwijl het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs is toegenomen.

4.2 Onderwijsresultaten

In deze paragraaf worden de onderwijsresultaten op het gebied van taal en rekenen in beeld gebracht. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de indicatoren van de Inspectie van het Onderwijs: positie leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool, onderbouwsnelheid, op- en afstroom, bovenbouwsucces, en eindexamenresultaten en centraal examencijfer.

Rotterdams Taal Effect

Bijna het hele Rotterdamse voortgezet onderwijs brengt sinds 2010 met behulp van Rotterdams Taal Effect taalresultaten van leerlingen in kaart en analyseert de resultaten op het gebied van begrijpend lezen (Diatekst) en woordenschat (Diawoord) op verschillende momenten: het instroomniveau in het vo, het niveau eind klas 1 en dat van eind klas 2. Een cohort wordt dus twee jaar gevolgd.

De Rotterdamse leerlingen van de cohort 2017-2018 scoorden over alle niveaus gemiddeld hoger dan vorig jaar. Het instroomniveau was beter dan vorig jaar, maar de doorge maakte groei in leerjaar 1 bleef wel achter ten opzichte van vorig jaar.

In de cohort 2016-2017 werd het aandeel (zeer) zwakke lezers in de loop van de onderbouw teruggebracht, namelijk van 32,5 procent naar 27,8 procent. Het aandeel lezers in de hoogste categorieën steeg van 19 procent naar 22 procent. Met name de structurele daling van de groep allerzwakst scorende lezers is opvallend.

De Rotterdamse scholen slagen er gezamenlijk in om jaarlijks steeds méér leesvaardigheidsgroei te bewerkstelligen bij hun leerlingen. Bovendien is de tweejarengroei op vrijwel alle niveaus hoger dan landelijk, op vmbo-t en havo zelfs zeer ruim. Alleen bij vmbo-basis en -kader lag de tweejaren-groei lager dan die van de voorgaande lichting.

Op stedelijk niveau ligt de woordenschatgroei bij de lichting 2016-2018 hoger dan bij de twee voorgaande lichtingen.

Tabel 28 Tweejaargroei Diatekst per onderwijsniveau (meerjarenoverzicht)					
Onderwijsniveau	Groei Landelijk A>2	Groei 16-18 A>2	Groei 15-17 A>2	Groei 14-16 A>2	Groei 13-15 A>2
Praktijkonderwijs		18.2	18.7	18.3	18.3
Vmbo-basis	16	18.0	18.0	17.7	17.6
Vmbo-kader	15	17.3	17.3	16.6	17.7
Vmbo-tl/Mavo	16	16.4	15.7	16.4	17.4
Havo	17	17.1	17.1	16.4	17.9
Vwo	18	17.2	16.5	17.2	16.9
Totaal Rotterdam		17.1	15.6	16.8	17.4
Bron: Stedelijke rapportage Rotterdams Taal Effect 2018, CED Groep.					

Tabel 29 Tweejaargroei Diawoord per onderwijsniveau (meerjarenoverzicht)				
Groei Diacijfer tussen toets A & 2	Cohort 17-18 Groei A>1	p.50 groei land A>1	Cohort 16-18 Groei A>2	p.50 groei land A>2
Onderwijsniveau	start klas 1 naar eind klas 1	Start klas 1 naar eind klas 2	Start klas 1 naar eind klas 2	Start klas 1 naar eind klas 2
Praktijkonderwijs	6.6		14.9	
Vmbo-basis	6.9	6	14.6	9
Vmbo-kader	8.5	8	8.7	16
Vmbo-tl/Mavo	5.7	7	11.8	11
Havo	1.5	4	9.8	12
Vwo	1.1	3	11.4	14
Totaal Rotterdam	3.6		14.9	
Bron: Stedelijke rapportage Rotterdams Taal Effect 2018,CED Groep.				

Rotterdams Reken Effect

Rotterdams Reken Effect brengt de rekenontwikkeling van de leerlingen van het voortgezet onderwijs in beeld.

Tabel 30 Tweejaargroei Diacijfer per onderwijsniveau				
Groei Diacijfer tussen toets A & 2	Cohort 17-18 Groei A>1	p.50 groei land A>1	Cohort 16-18 Groei A>2	p.50 groei land A>2
Onderwijsniveau	start klas 1 naar eind klas1			
Praktijkonderwijs	6.6		14.9	
Vmbo-basis	6.9	6	14.6	9
Vmbo-kader	8.5	8	8.7	16
Vmbo-tl/Mavo	5.7	7	11.8	11
Havo	1.5	4	9.8	12
Vwo	1.1	3	11.4	14
Totaal Rotterdam	3.6		14.9	
Bron: Stedelijke rapportage Rotterdams Reken Effect 2018,CED Groep.				

De startcijfers in 2017 zijn op alle onderwijsniveaus gemiddeld bijna een punt hoger dan in 2016. Eind leerjaar 1 laten de hoogste onderwijsniveaus niet de gewenste groei zien en hun gemiddelde ligt onder de landelijke p.50. Eind klas 2 weten alleen de onderwijsniveaus vmbo-basis en havo gemiddeld boven de landelijke p.50 te groeien. Dit geldt echter niet voor vmbo-kader, mavo en vwo. In bovenstaande tabel is te zien dat in leerjaar 1 alleen vmbo-basis en kader een grotere groei dan de landelijke normgroep realiseren. Aan de cijfers van de groei van de start in het voortgezet onderwijs naar eind klas 2, is te zien dat vmbo-basis en tl/mavo een bovengemiddelde groei laten zien.

Landelijke rekentoets⁴

In 2010 is de landelijke rekentoets voor alle eindexamenkandidaten ingevoerd, om vast te stellen dat zij op het juiste niveau konden rekenen. De toets telt niet meer voor het eindexamen, maar moet wel door alle leerlingen van het voortgezet onderwijs worden gemaakt.

Tabel 31 Resultaten rekentoets 2016-2017					
gemiddeld cijfer					
	vmbo-bb	vmbo-kb	vmbo-gt	havo	vwo
Nederland	6,1	6,1	7,1	5,9	7,5
G4	5,9	6,0	6,9	5,6	7,4
Rotterdam	5,8	5,9	7,1	5,8	7,4
Bron: Rijksoverheid.nl gewogen; vmbo: cijfer 2F, havo/vwo: cijfer 3F De Loos Monitoring.					

In voorgaande tabel is te zien dat voor de resultaten van de landelijke rekentoets het gemiddeld Rotterdams cijfer bij vmbo-gt op landelijk niveau ligt en boven G4, bij havo boven G4 en vwo op niveau van G4.

⁴ Vanaf het schooljaar 2017-2018 telt de rekentoets ook niet meer mee voor het behalen van een vwo-diploma. De rekentoets moet, net zoals op vmbo en havo, wel ten minste één keer gemaakt zijn. Bij alle eindexamenkandidaten komt het resultaat op de cijferlijst te staan.

Tabel 32 Resultaten rekentoets				
gemiddeld cijfer				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	5,9	6,2	6,6	6,6
G4	5,9	6,1	6,4	6,5
Rotterdam	5,9	6,1	6,5	6,5
<i>Bron: Rijksoverheid.nl gewogen, m.u.v. 2013/2014; vmbo: cijfer 2F, havo/vwo: cijfer 3F De Loos Monitoring.</i>				

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat het gemiddelde cijfer voor de rekentoets over de gehele linie – landelijk, G4 en Rotterdam – is verbeterd.

Toezichtskader Inspectie van het Onderwijs

De inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de onderwijsopbrengsten op basis van de volgende vier indicatoren:

- positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool (onderwijspositie t.o.v. advies po);
- percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (onderbouwsnelheid);
- percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (bovenbouwsucces);
- gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (examencijfers).

College-subtarget:
het percentage leerlingen in het derde jaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77 procent in 2017 naar 80 procent in 2021.

Onderstaande tabel is de 0-meting voor de collegetarget. Hier wordt gekeken naar het percentage leerlingen in het derde jaar van het vo ten opzichte van het niveau van het advies van de basisschool.

Tabel 33 Leerlingen in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs, naar basisschooladvies voor vervolgonderwijs naar woongebied in 2016-2017						
	Nederland		G4		Rotterdam	
	n	%	n	%	n	%
Geen advies	13.783	6,6	2.148	9,2	656	9,9
Lager dan advies	38.250	19,6	3.632	17,1	1.334	22,3
Gelijk aan advies	137.378	70,3	15.561	73,1	4.027	67,4
Hoger dan advies	19.701	10,1	2.091	9,8	612	10,2
<i>Bron: SSB bewerking RISBO/OBI basismonitor onderwijs NPRZ 2018.</i>						

Uit deze tabel valt op te maken dat 77,6 procent van de leerlingen in jaar 3 op het niveau van de basisschool zit of hoger. In Nederland is dat 80,4 procent.

Onderbouw

Bij de onderbouwsnelheid wordt gekeken hoeveel leerlingen onvertraagd overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3. In de onderstaande tabel wordt onderscheid gemaakt naar doublure, bevordering en een klas overslaan.

Tabel 34 Onderbouwsnelheid 2016-2017				
		doublure	bevordering	klas overslaan
Nederland	384836	2,9%	97,0%	0,2%
G4	43901	4,5%	95,2%	0,3%
Rotterdam	13543	4,3%	95,2%	0,5%
<i>Bron: OR onderwijsresultaten; De Loosmonitoring.</i>				

Uit de tabel blijkt dat de Rotterdamse percentages weinig van de landelijke en G4 percentages afwijken.

Tabel 35 Onderbouwsnelheid; percentage doublure					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	3%	3%	3%	3%	3%
G4	5%	5%	4%	5%	4%
Rotterdam	5%	5%	5%	6%	4%
<i>Bron: OR onderwijsresultaten; De Loosmonitoring.</i>					

Voorgaande tabel laten zien dat het percentage leerlingen dat doubleert in de onderbouw in Rotterdam de afgelopen jaren verminderd is en nu op het niveau van G4 zit. Tegelijkertijd is het opmerkelijk dat het percentage leerlingen dat een klas overslaat in Rotterdam hoger is dan in Nederland en hoger dan G4.

*Indicator:
Op- en afstroom (vmbo, havo, vwo) in leerjaar drie vo, uitgesplitst naar leerlingen van laag-, midden en hoogopgeleide ouders.*

In de volgende tabel is gekeken naar de op- en afstroom van de leerlingen op Rotterdamse scholen. Onder afstroom wordt verstaan dat een leerling naar een lager onderwijsniveau overstapt, bij opstroom gaat deze naar een hoger niveau. Bij doorstroom blijft de leerling op hetzelfde niveau.

Tabel 36 Onderbouwtraject 2016-2017				
	aantal	saldo op-/afstroom		
		afstroom percentage	doorstroom percentage	opstroom percentage
Nederland	169849	21,01%	58,26%	20,73%
G4	18088	21,18%	59,23%	19,59%
Rotterdam	5342	21,71%	60,26%	18,03%
Bron: OR onderwijsresultaten gewogen derde leerjaar, bewerking De Loos Monitoring.				

Wat opvalt aan deze tabel is dat de percentages weinig van elkaar afwijken. Rotterdam heeft een wat hogere doorstroom en een wat lagere opstroom dan G4 en landelijk.

In de twee volgende tabellen wordt het aandeel op- respectievelijk afstromers naar voorop- leiding van de ouders weergegeven. Het gaat hier om Rotterdamse leerlingen, in tegen- stelling tot de vorige tabel.

Tabel 37 Aandeel opstromers naar opleidingsniveau ouders 2017-2018						
	Nederland		G4		Rotterdam	
Opleidingsniveau ouders indeling Rotterdam	n	%	n	%	n	%
onbekend'	4.843	12%	388	13%	139	18%
maximaal niveau mbo 1	2.928	12%	706	13%	238	14%
mbo 2 t/m vwo	6.447	12%	701	13%	262	14%
hoger onderwijs	10.151	13%	983	13%	290	17%
Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam (OBI).						

De voorgaande tabel laat zien dat het percentage Rotterdamse kinderen dat opstroomt, vergeleken met de G4 en landelijke cijfers over de hele linie hoger is, ongeacht het oplei- dingsniveau van de ouders. In de G4 en heel Nederland is er vrijwel geen verschil in het aandeel opstromers als het opleidings-niveau van de ouders varieert.

Tabel 38 Aandeel afstromers, naar opleidingsniveau ouders en woongebied 2017-2018						
	Nederland		G4		Rotterdam	
Opleidingsniveau ouders indeling Rotterdam	n	%	n	%	n	%
onbekend'	8.074	20%	403	14%	124	16%
maximaal niveau mbo 1	5.119	21%	955	18%	349	21%
mbo 2 t/m vwo	11.718	21%	977	18%	384	21%
hoger onderwijs	9.738	13%	653	9%	209	12%
Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam (OBI).						

Het aandeel afstromers is met name lager als de ouders een hoger onderwijs diploma hebben. Kinderen van ouders met maximaal mbo 1 of een opleiding tot en met een vwo-diploma stromen in gelijke mate af. Dit is in Rotterdam op het landelijke niveau.

Bovenbouw

Bij het succes van de bovenbouw wordt gekeken naar het aantal leerlingen dat overgaat naar een volgende klas en naar het slagingspercentage.

In de onderstaande tabel komt het rendement van de bovenbouw aan bod, ofwel het aan- deel leerlingen dat succesvol het schooljaar afrondt en dus overgaat.

Tabel 39 Rendement bovenbouw; succesvol leerjaar 2016-2017						
	totaal	vmbo-bb	vmbo-kb	vmbo-gt	havo	vwo
Nederland	88%	92%	92%	91%	83%	88%
G4	87%	90%	91%	87%	82%	89%
Rotterdam	88%	91%	91%	89%	83%	89%
Bron OR onderwijsresultaten gewogen bovenbouw; De Loos Monitoring.						

Uit deze tabel blijkt dat de cijfers tussen Rotterdam G4 en Nederland weinig van elkaar afwijken.

Tabel 40 Rendement bovenbouw succesvol leerjaar					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	87%	88%	88%	89%	88%
G4	84%	85%	86%	87%	87%
Rotterdam	85%	86%	86%	87%	88%
Bron: OR, bewerking De Loos Monitoring.					

Deze tabel laat zien dat het rendement van de bovenbouw als geheel in Rotterdam een procent gestegen is ten opzichte van 2015/2016 en op het landelijk gemiddelde zit. Rotterdam ligt boven het gemiddelde van de G4. Overigens blijkt uit achterliggende cijfers dat Rotterdam bij ‘onvertraagd door de bovenbouw’ op het landelijk gemiddelde van 70 procent zit.

Centraal Examen

In de onderstaande tabel worden de slagingspercentages van Rotterdamse leerlingen op alle niveaus vergeleken met die van de G4 en Nederland.

Tabel 41 Slagingspercentages 2016-2017						
	alle niveaus	vmbo-bb	vmbo-kb	vmbo-tl	havo	vwo
Nederland	92%	98%	96%	93%	87%	91%
G4	90%	97%	95%	89%	85%	91%
Rotterdam	91%	98%	94%	90%	87%	91%
Bron: OR onderwijsresultaten, bewerking: De Loos Monitoring.						

Uit de tabel blijkt dat in 2016-2017 de resultaten in Rotterdam als geheel voor vmbo bb, havo en vwo op niveau liggen van de landelijke cijfers. Uit de tabel hierna is op te maken dat de cijfers over 2016-2017 zowel landelijk, in de G4 als in Rotterdam 1 of 2 procentpunt lager liggen dan in 2015-2016.

Tabel 42 Slagingspercentages					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	91%	92%	93%	93%	92%
G4	90%	90%	91%	92%	90%
Rotterdam	90%	90%	91%	92%	91%
Bron: OR onderwijsresultaten, bewerking: De Loos Monitoring.					

Tabel 43 Aantal geslaagden en aandeel geslaagden met een cijfer van 7,5 of hoger, het centraal schriftelijk naar niveau						
	Nederland		G4		Rotterdam	
	n	%	n	%	n	%
2013/2014	171.521	7,2	16.325	6,3	4.943	5,3
2014/2015	177.651	8,8	17.061	8,2	5.196	7,4
2015/2016	183.131	8,3	17.949	7,6	5.239	6
2015/2016						
vmbo bl	20.413	11,9	2.671	7,9	879	6,9
vmbo kl	28.059	4,3	2.886	3,7	948	2,6
vmbo g/t	54.089	6,3	4.969	5,1	1.673	5,1
havo	47.968	7,9	4.045	7,8	1.042	6,1
vwo	32.602	13,2	3.378	13,9	697	11,5
Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam (OBI monitor NPRZ 2018).						

In alle gebieden is het aandeel leerlingen met een hoog gemiddelde in 2015-2016 lager dan in het voorafgaande examenjaar. Het aandeel hoge cijfers is in Nederland als geheel groter dan in de G4, en in Rotterdam.

Per niveau zijn er wel duidelijke verschillen: op het vmbo-basis en het vwo is het aandeel leerlingen met een gemiddelde hoger dan 7,5 duidelijk groter dan bij de andere niveaus. In Rotterdam zit met name in het vwo een groter aandeel leerlingen met een hoog gemiddeld cijfer.

In de onderstaande tabellen zijn de gemiddelde cijfers voor het centraal schriftelijk te vinden, uitgesplitst naar niveau. Daaronder zijn de verschillende gemiddelde examencijfers van de afgelopen jaren voor Rotterdam, G4 en Nederland bijeengebracht.

Tabel 44 Gemiddeld cijfer centraal examen 2016-2017						
	alle niveaus	vmbo-bb	vmbo-kb	vmbo-gt	havo	vwo
Nederland	6,4	6,8	6,3	6,4	6,3	6,5
G4	6,4	6,7	6,3	6,3	6,3	6,6
Rotterdam	6,4	6,7	6,2	6,3	6,3	6,5
Bron: OR onderwijsresultaten gewogen examencijfers, bewerking: De Loos Monitoring.						

Tabel 45 Gemiddeld cijfer centraal examen meerjarig					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nederland	6,4	6,4	6,5	6,4	6,4
G4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
Rotterdam	6,4	6,3	6,4	6,4	6,4
Bron: OR onderwijsresultaten, bewerking De Loos Monitoring.					

Rotterdam scoort op alle niveaus van het centraal examencijfer gelijk aan het landelijk cijfer.

Doorstroom vanuit het vo

Verbetering van de doorgaande leerlijn vanuit het voortgezet onderwijs naar mbo en hoger onderwijs is van belang voor de toekomst van de stad.
In de volgende tabel is in kaart gebracht hoe de doorstroom naar de verschillende sectoren verloopt.

Van de leerlingen in Rotterdam met een vmbo-kl-diploma stroomt een groter deel dan gemiddeld door naar een mbo-opleiding op het hogere niveau 4. Leerlingen met een vmbo-gl/tl-diploma in Rotterdam vervolgen iets vaker dan gemiddeld in de vier grote steden hun loopbaan via het mbo-niveau 4. Ook de leerlingen met een havo- of vwo-diploma in Rotterdam kiezen vaker voor een vervolgopleiding dan gemiddeld in de vier grote steden.

Tabel 46 Doorstroom naar vervolgopleiding van gediplomeerden uit het voortgezet onderwijs, examen in 2015-2016, positie in 2016-2017						
	Nederland		G4		Rotterdam	
	n	%	n	%	n	%
vmbo-bl	20.413	100	2.671	100	879	100
mbo	18.853	92,4	2.506	93,8	830	94,4
waarvan niveau 2	18.150	88,9	2.433	91,1	810	92,2
andere opl	706	3,5	9	0,3	2	0,2
geen ond.*	854	4,2	156	5,8	47	5,3
vmbo-kl	28.059	100	2.886	100	948	100
mbo	27.171	96,8	2.759	95,6	923	97,4
waarvan niveau 3	13.471	48	1.215	42,1	369	38,9
waarvan niveau 4	10.813	38,5	1.327	46	490	51,7
andere opl.	177	0,6	9	0,3	0	0
geen ond.*	711		118		25	
vmbo-g/t	54.089	100	4.969	100	1.673	100
mbo	44.556	82,4	3.932	79,1	1.367	81,7
waarvan niveau 3	4.670	8,6	313	6,3	114	6,8
waarvan niveau 4	38.620	71,4	3.524	70,9	1.220	72,9
andere opl.	8.354	15,4	852	17,1	265	15,8
geen ond.*	1.179	2,6	185	4,7	41	3
havo	47.968	100	4.045	100	1.042	100
hbo	35.755	74,5	2.645	65,4	783	75,1
andere opl.	4.675	9,7	420	10,4	93	8,9
geen ond.*	7.538	15,7	980	24,2	166	15,9
vwo	32.602	100	3.378	100	697	100
hbo	2.562	7,9	106	3,1	33	4,7
wo	24.621	75,5	2.297	68	542	77,8
andere opl.	172	0,5	14	0,4	5	0,7
geen ond.*	5.419	16,6	975	28,9	122	17,5
Bron: SSB, CBS, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam (OBI).						
* Hieronder vallen leerlingen die een jaar later niet in het bekostigd onderwijs terugkeren. Dit kan diverse redenen hebben, bijvoorbeeld omdat ze werken, een niet bekostigde opleiding volgen of naar het buitenland zijn vertrokken.						

Kiezen voor techniek

In het kader van de verbinding van onderwijs met het bedrijfsleven wordt voorrang gegeven aan onder andere de technische sectoren. Het platform Betatechniek maakt inzichtelijk wat de keuze van leerlingen is in de technische profielen.

In de volgende twee tabellen is een overzicht opgenomen van het percentage leerlingen in het vierde leerjaar van het vmbo met een techniek profiel respectievelijk een natuurprofiel havo/vwo over de afgelopen jaren⁵.

Tabel 47 Aandeel techniek vmbo leerjaar 4, gewogen					
	aantal techniek leerjaar 4				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	12%	12%	13%	12%	12%
G4	11%	11%	11%	10%	12%
Rotterdam	12%	15%	16%	16%	18%
Bron: DUO basisgegevens bekostigd onderwijs; De Loos Monitoring.					

Tabel 48 Aandeel profiel natuur/techniek havo/vwo leerjaar 4, gewogen					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Nederland	48%	50%	50%	50%	49%
G4	47%	48%	48%	49%	48%
Rotterdam	44%	47%	48%	49%	49%
Bron DUO basisgegevens bekostigd onderwijs; De Loos Monitoring					

Bovenstaande tabellen laten zien dat in het Rotterdamse vmbo meer techniek gekozen wordt dan in de rest van het land. Uit de cijfers van Techniekpact.nl blijkt dat de keuze voor techniek op havo en vwo-niveau gelijk is aan het landelijke cijfer. Hun gegevens laten verder zien dat in Rotterdam techniek ook meer door meisjes wordt gekozen.

Twee havo/vwo scholen hebben het predicaat Technasium: Libanon Lyceum en Lyceum Kralingen.

4.3 Scholen en kwaliteit

Omvang, spreiding, profilering en onderwijshuisvesting

In Rotterdam wordt op 73 locaties in de stad voortgezet onderwijs geboden (2016-2017; DUO)

In 2018 zijn de volgende locaties opgeleverd (verbouw/nieuwbouw):

- Nieuwbouw Melanchthon Kralingen
- Avicenna college (renovatie Montessoriweg 55)
- Middelland college (Yulius)
- Reijerwaardcollege (Yulius)

In uitvoering zijn:

- Het Praktijkcentrum Zuidwijk

In voorbereiding zijn:

- Wolfert Dalton en Mytyschool(Argonautenweg)
- Tytyl en Mytyschool (Hazelaarweg)
- Olympiacollege
- Zuidergymnasium
- Heer Bokelcollege
- Thorbecke vmbo en mavo
- Accent Pro Centrum

Werken aan sterke scholen, met duidelijke profielen, met een goede spreiding over de stad is een belangrijk thema. Dit aanbod is nu niet evenwichtig. Er zijn concentraties van scholen in bepaalde delen van de stad, met name in Noord, terwijl in andere zoals IJsselmonde weinig aanbod op niveau van havo en vwo is. Onderwijshuisvesting draagt hieraan bij. In het integraal huisvestingsplan 2015-2019 is opgenomen welke locaties in aanmerking komen voor een veranderingsinvestering (verbouwing of nieuwbouw).

Indicator:
Vastgestelde optimalisatie van spreiding en aanbod voortgezet onderwijs op Noord.

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent toezichtsarrangementen toe op het niveau van de schoolsoort binnen een school, scholengemeenschap of locatie, op het niveau van de onderwijssoort en op het niveau van de leerweg. Hieronder een overzicht van het Inspectieoordeel per 1 september 2018 uitgesplitst naar Rotterdam, G4 en de rest van Nederland.

5 Met ingang van het schooljaar 2016-2017 is de profielindeling in het vmbo gewijzigd. De volgende profielen worden gerekend tot de bètatechnische richting: Bouwen, Wonen en interieur; Produceren, Installeren en energie; Mobiliteit en transport; Media, Vormgeving en ICT en Maritiem en techniek. Het profiel Techniek Breed is nog volgens de oude profielindeling.

Tabel 49 Inspectieoordeel afdelingen								
	Eindoordeel Kwaliteit							Totaal
	1 Goed	2 Voldoende	3 Zwak	4 Zeer zwak	Geen oordeel	On- voldoende	Zonder actueel	
Landelijk zonder G4	55	2095	17	7	302	23	334	2833
Amsterdam	0	125	2	0	22	5	5	159
Rotterdam	5	117	0	0	7	2	2	133
Den Haag	0	47	0	1	2	3	46	99
Utrecht	1	37	0	0	12	0	0	50
Totaal	61	2421	19	8	345	33	387	3274
Bron: stand 1 september 2018, Inspectie van het Onderwijs.								

Het aantal afdelingen in het Rotterdamse voortgezet onderwijs dat onder de norm zit (onvoldoende) is het afgelopen jaar weer verder gedaald tot 2. De afgelopen jaren heeft het Rotterdamse voortgezet onderwijs een aanzienlijke inhaalslag gemaakt.

Er zijn in Rotterdam al sinds 2014 geen zeer zwakke afdelingen meer in het voortgezet onderwijs. In andere steden binnen de G4 zijn wel zwakke of zeer zwakke afdelingen geconstateerd door de Inspectie.

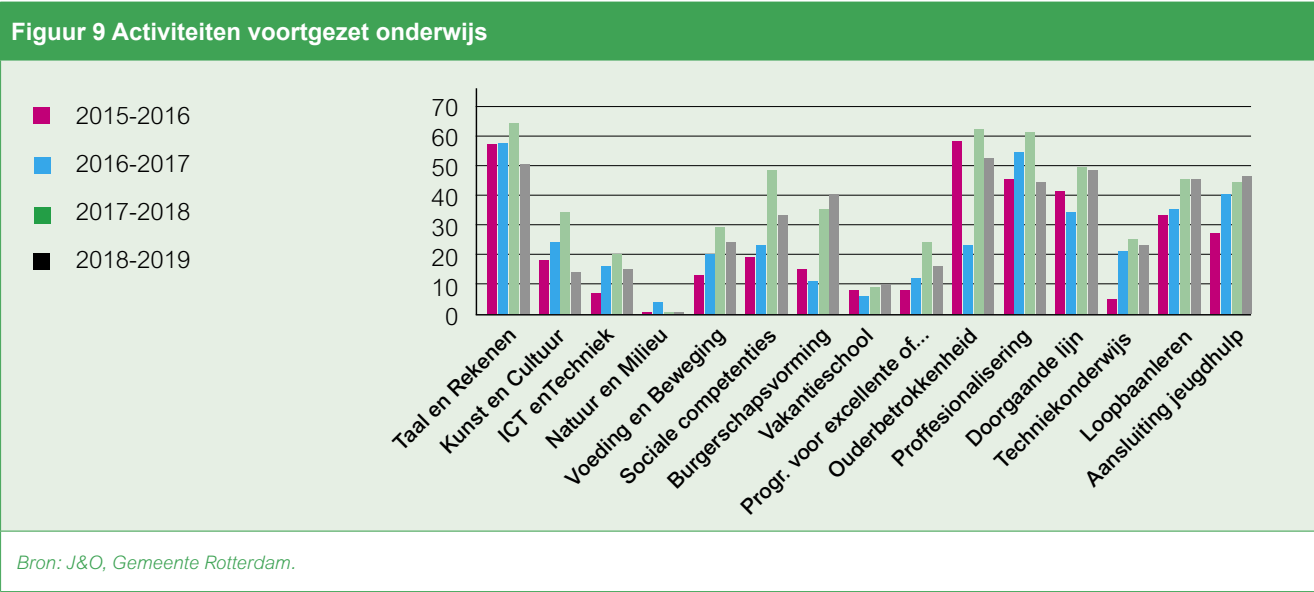
Scholen kunnen zich aanmelden voor het traject Excellente Scholen. Er zijn enkele scholen in Rotterdam die het predicaat Excellente school (2015-2017) verworven hebben: LMC Praktijkonderwijs Centrum, Wolfert Tweetalig (vwo), TooropMavo (vmbo-t) en de csg Calvijn, vestiging Juliana (vmbo-gt). Sinds 2015 is het predicaat driejarig. Voor 2016-2018 zijn dat: Accent Praktijkonderwijs Delfshaven; Accent Praktijkonderwijs Hoogvliet en de vmbo g/t afdeling van het Comeniuscollege. En voor 2017-2020: Penta Hoogvliet vmbo b en k.

Activiteiten

Alle Rotterdamse scholen en afdelingen voor voortgezet onderwijs kunnen voor diverse activiteiten extra financiële middelen aanvragen in het kader van het schoolontwikkelingsbudget. Op basis van de schoolplannen is geïnventariseerd waar deze middelen aan besteed worden. Onderstaande figuur laat een optelling zien van de activiteiten die in het kader van Leren Loont! uitgevoerd worden en gepland staan en betaald worden uit deze budgetten. Deels vinden deze activiteiten plaats in uitbreiding van uren buiten het lesprogramma. Ook toont de figuur de ontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren. Het gaat steeds om de aantallen scholen die bepaalde activiteiten uitvoeren. Het aantal scholen dat de activiteiten in het lopend schooljaar uitvoert, is afgezet tegen het aantal scholen dat de activiteiten in eerdere schooljaren uitvoerde.

De figuur laat scholen/afdelingen zien die het schoolontwikkelingsbudget nog steeds besteden aan alle thema's. Opvallend is de stijging bij burgerschapsvorming. Op thema's als taal en rekenen en ouderbetrokkenheid wordt relatief het meest ingezet.

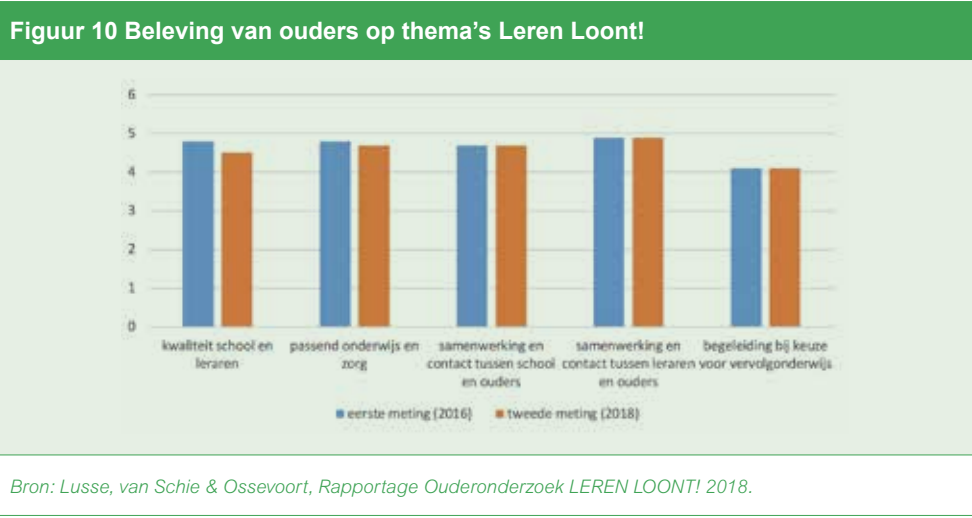
Scholen bieden verschillende vormen van extra activiteiten naast elkaar aan, daardoor tellen de totalen niet cumulatief op tot 100 procent.

Ouderbetrokkenheid

Scholen in het voortgezet onderwijs geven op verschillende manieren invulling aan ouderbetrokkenheid. Eén van die manieren is het aanstellen van een medewerker ouderbetrokkenheid. In schooljaar 2017-2018 heeft de gemeente voor de inzet van medewerkers ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs in totaal 18,74 fte aan subsidie beschikbaar gesteld op in totaal 34 vo scholen. De medewerkers ouderbetrokkenheid worden ingezet om de school te ondersteunen en te faciliteren bij het vormgeven en uitvoeren van ouderbeleid. Ook het bevorderen van onderwijsondersteunend gedrag van de ouders hoort bij hun taken.

De tevredenheid van ouders over het Rotterdamse onderwijsbeleid is een belangrijk onderwerp. De figuur hieronder is overgenomen uit de 1-meting van de Hogeschool Rotterdam naar de beleving van ouders op thema's Leren Loont! (zie ook het hoofdstuk Primair Onderwijs).

Uit de figuur blijkt dat er ook de scores van ouders veelal gelijk zijn gebleven aan of iets lager zijn dan in de eerste meting in 2016. Alleen bij de beoordeling van passend onderwijs en zorg, en over de kwaliteit van school en leraren is het oordeel van ouders in 2018 significant lager dan in 2016.

4.4 Personeel

Werkgelegenheid

Onderstaand tabel geeft inzicht in de ontwikkelingen de komende jaren in de vraag naar docenten, zowel landelijk als in Rotterdam.

Tabel 50 Werkgelegenheid leraren in fte exclusief seniorenregeling						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Landelijk	57.796	56.848	56.205	55.759	55.404	55.102
Rotterdam	2.453	2.448	2.457	2.473	2.495	2.514
Bron: Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018 – 2022 regio Rotterdam/Rijnmond, Centerdata 2018.						

De ontwikkeling van de werkgelegenheid voor leraren laat op landelijk niveau in het voortgezet onderwijs de komende jaren een daling zien, terwijl Rotterdam juist een groei zal kennen.

Onvervulde vraag

Als de instroom kleiner is dan de vervangingsvraag ontstaat een onvervulde vraag naar leraren. Om eventuele tekorten in perspectief te plaatsen is vervolgens nog de relatieve onvervulde vraag bepaald. Dit is de onvervulde vraag in fte ten opzichte van de werkgelegenheid en geeft een indicatie van de omvang van de tekortenproblematiek.

Tabel 51 Onvervulde vraag leraren in fte						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Landelijk	404	475	614	691	722	789
Rotterdam	19	23	30	36	38	43
Bron: Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018 – 2022 regio Rotterdam/Rijnmond, Centerdata 2018.						

In de bovenstaande tabel is te zien dat in Rotterdam de onvervulde vraag in vergelijkbare mate met het landelijke beeld toeneemt. Op het niveau van vak kan echter meer problematiek spelen, met name rond de vakken Duits, Natuurkunde, Scheikunde, Wiskunde, Frans en Klassieke Talen.

Het lerarentekort is een landelijk probleem en primair de verantwoordelijkheid van schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Het thema raakt alle leerlingen, diverse sectoren, personeel, opleidingen en de gemeente. Er ligt een gezamenlijke opdracht met een groot maatschappelijk en stedelijk belang.

Indicator:
De prognose van het aantal fte leraren dat we in Rotterdam tekort komen in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs neemt 20 procent af ten opzichte van de meerjaarsprognose van 2018.

Bevoegd gegeven lessen per schoolsoort

Uit het rapport Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018-2022 blijkt dat landelijk bijna 95 procent van de lessen door een bevoegd of benoembare docent wordt gegeven. Iets meer dan 5 procent van de lessen wordt door een onbevoegde docent gegeven.

Tabel 52 Onbevoegd gegeven lessen per schoolsoort					
	vmbo	havo	vwo	combinaties	Totaal
Landelijk	7,5%	3,2%	2,6%	5,1%	5,1%
Rotterdam	7,7%	6,5%	5,1%	6,3%	6,7%
Bron: Arbeidsmarkt voor leraren VO 2018 – 2022 regio Rotterdam/Rijnmond, Centerdata 2018.					

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat in Rotterdam bij alle schoolsoorten het percentage onbevoegd gegeven lessen relatief hoog is in vergelijking met het landelijke gemiddelde. Er is op dit moment landelijk volop discussie over het bevoegdheidsstelsel. Bekwaam hoeft niet altijd bevoegd te zijn en omgekeerd. De meest recente cijfers geven een beeld van de situatie in 2016.

5. Middelbaar beroepsonderwijs

Trends en opvallende zaken

- Het totale aantal deelnemers bij de mbo-instellingen in Rotterdam ligt rond 59.000 deelnemers; hiervan zijn er in 2017-2018 20.136 woonachtig in Rotterdam.
- Het aandeel in Rotterdam woonachtige deelnemers beroepsbegeleidende leerweg (bbl) groeit voor het eerst sinds jaren enigszins ten opzichte van beroepsopleidende leerweg (bol).
- In de afgelopen vijf jaar nam het aantal deelnemers in techniek toe, in de zorg bleef het aantal min of meer gelijk en in de overige sectoren nam het aantal licht af.
- De onderwijsinspectie heeft in 2017 bij vier van de zeven instellingen een of meer opleidingen met een onvoldoende beoordeeld.

5.1 Onderwijsinstellingen, deelnemers en beroepsopleidingen

Zeven door het Rijk bekostigde instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo) hebben een vestiging binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam: drie regionale opleidingscentra (Albeda College, ROC Zadkine en het Hoornbeeck College), één agrarisch opleidingscentrum (AOC Wellant) en drie vakinstellingen: het Scheepvaart- en Transport College, het Grafisch Lyceum Rotterdam en het Hout- en Meubileringscollege. Behalve het Grafisch Lyceum Rotterdam hebben deze mbo-instellingen ook vestigingen buiten Rotterdam.

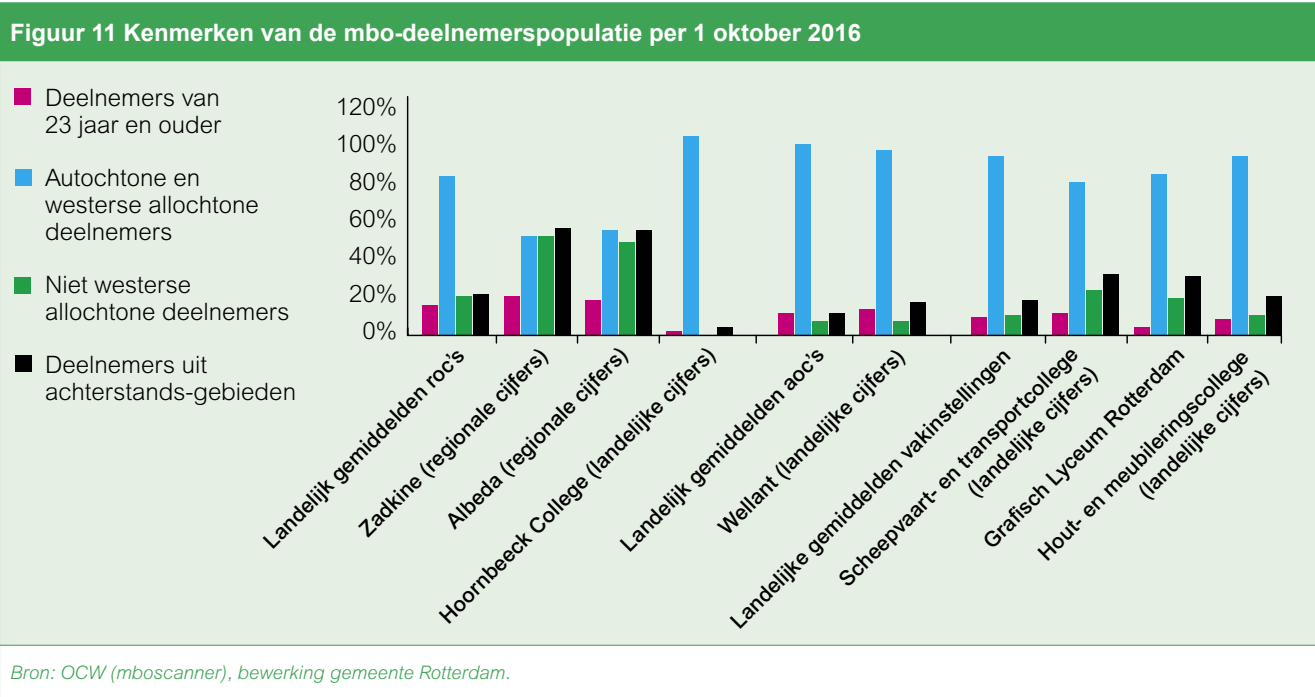
In dit hoofdstuk worden voornamelijk gegevens gepresenteerd op het niveau van de instelling, ook indien het gaat om door het rijk bekostigde instellingen, die ook (of voor het merendeel) mbo-opleidingen buiten Rotterdam verzorgen. Er zijn onvoldoende publiek toegankelijke informatiebronnen beschikbaar om gespecificeerde informatie over uitsluitend Rotterdamse vestigingen van deze mbo-instellingen in beeld te brengen. Waar dat mogelijk is, wordt gerapporteerd over Rotterdamse vestigingen of Rotterdamse leerlingen en wordt dit vermeld. Roc's, aoc's en vakinstellingen onderscheiden zich van elkaar in instellingsgegevens en trends en zijn daarom onderling weinig betekenisvol te vergelijken.

Onderstaande tabel toont het aantal deelnemers van de mbo-instellingen. Het betreft gege-

Tabel 53 Aantal deelnemers mbo-instellingen in Rotterdam					
	Totale aantal deelnemers				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
landelijk totaal	495215	479857	475180	481894	486419
stedelijk Rotterdam	59857	58609	59167	59492	59336
Albeda	20472	20374	20085	19694	19733
Zadkine	17735	16435	16086	15943	16039
Hoornbeeck College	5611	5543	5909	6282	6611
Scheepvaart- en Transportcollege	4946	5477	6128	6205	5708
Grafisch Lyceum	4011	3990	4051	4094	3923
Hout- en Meubileringscollege	3031	3133	3373	3649	3769
Wellant	4051	3657	3535	3625	3553
Bron: DUO: BBO algemene tellingen.					

vens voor de mbo-instellingen als geheel, dus inclusief de vestigingen buiten Rotterdam. Bovenstaande tabel biedt een gevarieerd beeld. Bij het Scheepvaart- en Transport College (STC), het Hoornbeeck College en Hout- en Meubileringscollege steeg het aantal deelnemers ten opzichte van 2013-2014. Bij Zadkine, Albeda en Wellant is een (lichte) daling over de afgelopen vijf jaren te zien. Het Grafisch Lyceum is tamelijk stabiel. In totaal is het aantal deelnemers redelijk stabiel.

In het hoofdstuk Voortgezet onderwijs is in tabel 46 de doorstroom van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs in kaart gebracht van leerlingen die in Rotterdam wonen. Velen komen terecht op een Rotterdamse mbo-instelling. De mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam onderscheiden zich van elkaar op basis van een aantal achtergrondkenmerken van de deelnemers. Zie de onderstaande figuur. De laatst bekende cijfers zijn van schooljaar 2016/2017.

De volgende resultaten zijn te vinden in achterliggende gegevens (niet allemaal weergegeven):

- Het percentage niet-westers allochtone deelnemers bij mbo-instellingen bleef landelijk nagenoeg gelijk ten opzichte van vorig jaar. Voor mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam bleef het percentage ook min of meer gelijk, maar dat percentage ligt (met uitzondering van het Hoornbeeck College en het Hout- en Meubileringscollege) aanzienlijk hoger dan het landelijke (tot 2,5 keer hoger bij Albeda en Zadkine).
- Het percentage deelnemers uit armoedeprobleemcumulatiegebieden⁶ was op roc's, aoc's en vakinstellingen tussen 2011-2012 en 2016-2017 landelijk nagenoeg constant. Dit gold ook voor de mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam. De percentages lagen op de roc's - met uitzondering van het Hoornbeeck College - 2,5 keer zo hoog. Bij Wellant en de vakinstellingen lag dit percentage ongeveer anderhalf keer zo hoog als op aoc's en vakinstellingen gemiddeld in Nederland, met uitzondering van Hout- en Meubileringscollege.

De volgende tabel laat zien op welk mbo-niveau de in Rotterdam woonachtige deelnemers studeerden.

Tabel 54 Niveaus van inschrijving van de deelnemers woonachtig in Rotterdam						
	aantallen					%
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2017/2018
Totaal	21255	20873	21016	20829	20136	100%
mbo-1	1298	1116	1025	984	899	4,5%
mbo-2	5190	4752	4726	4296	4086	20,3%
mbo-3	5634	5525	5753	5549	5215	25,9%
mbo-4	9133	9480	9512	10000	9936	49,3%
Bron: DUO open onderwijsdata.						

Uit de tabel blijkt dat in de afgelopen vijf jaren het deelname-percentage op mbo-4 niveau is toegenomen en op de niveaus 1 en 2 is afgenomen. Dit is ook de landelijke trend. Inmiddels geldt dat bijna driekwart van de mbo-deelnemers op niveau 3 of 4 studeert. Vijf jaar geleden was dit nog tweederde.

Opleidingen met groeipotentieel zijn opleidingen die voor de Rotterdamse economie van belang zijn. Dit is bijvoorbeeld de sector techniek (inclusief maritiem en informatie-technologie).

Indicator:
Het aantal Rotterdammers dat een techniek- of it-opleiding volgt.

⁶ Achterstandsgebieden zijn armoedeprobleemcumulatiegebieden en afkomstig van het CBS en ontleend aan het jaarlijks Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) van het CBS. De indeling van 2011 is gebruikt.

De onderstaande tabel laat het aantal deelnemers zien per sector. Ten opzichte van 2013-2014 was er voor Techniek een lichte stijging te zien. De sector Zorg en Welzijn is na een dip terug op het niveau van 2013-2014. Economie, Groen en Combinatie van sectoren nemen iets af.

Tabel 55 Aantal deelnemers per sector in Rotterdamse mbo-instellingen					
	Totale aantal deelnemers				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Mbo in Rotterdam	59857	58609	59167	59492	59336
Techniek	18986	18976	19932	20733	20076
Economie	18149	17876	18010	17392	17251
Zorg en welzijn	17020	16483	16058	16268	17022
Groen	4051	3657	3535	3531	3489
Combinatie van sectoren	1651	1617	1632	1568	1498
Bron: BBO algemene tellingen.					

Een uitsplitsing naar domeinen, zoals in de volgende tabel, biedt zicht op de ontwikkeling van Informatie- en communicatietechniek en Overige techniek.

Tabel 56 Aantal deelnemers per domein in Rotterdamse mbo-instellingen					
	Totale aantal deelnemers				
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Mbo in Rotterdam	59857	58609	59167	59492	59336
Zorg en welzijn	14936	14581	14325	14565	15185
Economie en administratie	6741	6431	6045	6221	6467
Techniek en procesindustrie	4516	4336	4534	4532	4338
Handel en ondernemerschap	4676	4818	4915	4603	4496
Media en vormgeving	4093	3995	3928	3959	3659
Veiligheid en sport	2351	2190	2115	1856	1894
Horeca en bakkerij	2154	2206	2280	2220	2077
Transport, scheepvaart en logistiek	5177	5679	6488	6755	6295
Voedsel, natuur en leefomgeving (EL&I)	3889	3582	3449	3530	3489
Informatie en communicatietechnologie	1910	1919	2222	2385	2464
Mobiliteit en voertuigen	1055	928	941	915	884
(niet ingedeeld in een domein)	1551	1512	1535	1539	1498
Uiterlijke verzorging	1285	1080	949	882	912
Toerisme en recreatie	1155	1110	1008	816	769
Bouw en infra	944	839	853	906	1015
Afbouw, hout en onderhoud	1951	1822	1984	2204	2257
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	1473	1581	1596	1604	1637
Bron: BBO algemene tellingen.					

Wat opvalt, is dat ict toeneemt en dat de overige technische domeinen een wisselend beeld geven: Transport, scheepvaart en logistiek tonen een aanzienlijke toename en Techniek en procesindustrie en Mobiliteit en voertuigen een kleine afname. Bouw en infra, Afbouw, Hout en onderhoud en Ambacht, Laboratorium en gezondheidstechniek een kleine toename.

Leerwegen in het mbo
Deelnemers van een mbo-beroepsopleiding volgen een beroepsbegeleidende leerweg (bbl) of een beroepsopleidende leerweg (bol). Het belangrijkste verschil zit in het feit dat de deelnemer in een bbl-traject een leer-werk-overeenkomst heeft met een werkgever en daarnaast een dag in de week les volgt bij een mbo-instelling. Een deelnemer in een bol-traject krijgt tijdens zijn opleiding het onderdeel beroepspraktijkvorming (bpv) ofwel een stage. Elke opleiding in het mbo heeft dus een verplichte praktijkcomponent, dat uitgevoerd moet worden bij een erkend leerbedrijf.

De bol-deelnemer heeft, vanaf het moment dat de deelnemer de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, recht op studiefinanciering. Een bbl-deelnemer heeft geen recht op studiefinanciering. De afgelopen jaren was er bij roc's, aoc's en vakinstellingen een dalende trend in het aantal bbl-deelnemers. Dit gold zowel landelijk als voor de mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam. Sinds 2017/2018 is een lichte stijging zichtbaar.

College-subtarget:
het aandeel Rotterdammers dat de bbl volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling neemt toe van 13,5 procent in 2017-2018 tot 18 procent in 2021.

In de collegegetarget zijn streefcijfers opgenomen ten aanzien van de in Rotterdam woonachtige studenten in de bbl van Rotterdamse instellingen. De bbl biedt een opmaat naar werk, een betere doorstroom naar werk na afstuderen en levert een bijdrage aan de economie. Bovendien is dit te zien als een vorm van een leven lang ontwikkelen.

Tabel 57 Percentage deelnemers per leerweg, woonachtig in Rotterdam						
	Leerwegen deelnemers, woongemeente Rotterdam					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
totaal mbo'ers woonachting in Rotterdam	100%	100%	100%	100%	100%	100%
beroepsbegeleidend	18.8%	15.6%	12.2%	12.2%	12.0%	13.5%
deeltijd beroepsopleidend	1.2%	0.6%	0.2%	0.0%	0.0%	
beroepsopleidend	80.0%	83.8%	87.6%	87.7%	88.0%	86.5%
Bron: DUO Open Onderwijsdata: OIC Sector.						

Beroepspraktijkvorming

Erkende leerbedrijven in Rotterdam bieden beroepspraktijkvormingsplaatsen (bpv-plaatsen) aan Rotterdamse en niet-Rotterdamse deelnemers in het mbo. De onderstaande tabel laat per sector het aantal deelnemers zien dat een bpv-plaats had in Rotterdam. Hieruit blijkt dat Rotterdam vooral bpv-plaatsen biedt in de sectoren Economie en Zorg en welzijn. Er is geen duidelijke trend. Nieuw is de Combinatie van sectoren. Dat maakt de vergelijkbaarheid met eerdere jaren lastig.

Tabel 58 Aantal mbo’ers van Rotterdamse instellingen die in Rotterdam stage lopen			
sector	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Economie	9.185	9.199	9.026
Groen	593	559	502
Techniek	5.564	5.674	5.623
Zorg en Welzijn	8.033	8.309	8.179
Combinatie van sectoren	n.v.t.	n.v.t.	1.137
Totaal	23.375	23.741	24.467
Bron: SBB.			

De stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) is verantwoordelijk voor de acquisitie en accreditatie van leerbedrijven. Het aantal leerbedrijven in Rotterdam en de regio bedraagt ca. 10.500 leerbedrijven⁷. Een speciale categorie is die van de arbeidsmarkt gekwalificeerd assistent-leerbedrijven. Deze zijn erkend voor stages op mbo niveau 1. Dergelijke bedrijven (ca. 3.800 in Rotterdam) zijn extra toegerust om deze deelnemers een stage of leerwerkplek aan te bieden.

De gemeente Rotterdam heeft als werkgever een taakstelling om jaarlijks 1.350 stagiaires een stageplaats te bieden op alle onderwijsniveaus. De volgende tabel laat zien dat de gemeente deze taakstelling ruimschoots haalt. Wel valt op dat er minder plekken beschikbaar zijn voor mbo-deelnemers.

Tabel 59 Aantal geplaatste stagiaires bij de gemeente Rotterdam per kalenderjaar, naar opleidingsniveau							
Opleidingsniveau	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
vmbo en lager	24	53	20	16	21	16	25
mbo	751	735	663	660	701	682	539
hbo en wo	533	570	490	590	678	783	889
Totaal	1.308	1.358	1.173	1.266	1400	1481	1453
Bron: Gemeente Rotterdam, bewerking gemeente Rotterdam.							

7 Het aantal erkende leerbedrijven staat niet één op één gelijk met het aantal stages. Hoofdoorzaak hiervoor is dat een bedrijf kan kiezen af en toe een jaartje over te slaan. Ook kan één bedrijf meerdere stageplaatsen aanbieden.

5.2 Opbrengsten

Maatstaven om de opbrengsten van het mbo in beeld te brengen zijn het diplomaresultaat en het jaarresultaat.⁸

- Het diplomaresultaat is het percentage instellingsverlaters in een jaar dat een diploma heeft behaald tijdens het verblijf op de mbo-instelling, waarbij de doorstromers zonder en met diploma binnen de mbo-instelling buiten beschouwing zijn gelaten⁹.
- Het jaarresultaat is het aantal gediplomeerden in het jaar als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingsverlaters in hetzelfde jaar¹⁰.

De volgende twee tabellen geven inzicht in de diplomaresultaten en jaarresultaten.

Tabel 60 Diplomaresultaten mbo-instellingen in Rotterdam						
Diplomaresultaten mbo instellingen	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Landelijke gemiddelden bij roc's	68,6%	72,8%	75,1%	75,5%	74,3%	74,7%
Zadkine (regionale cijfers)	61,1%	66,2%	65,5%	70,5%	70,9%	70,7%
Albeda college (regionale cijfers)	64,4%	67,5%	69,1%	71,2%	69,9%	70,5%
Hoornbeeck college (landelijke cijfers)	83,8%	89,5%	89,8%	90,0%	90,5%	89,9%
Landelijke gemiddelden bij aoc's	74,4%	77,8%	77,2%	79,1%	76,6%	80,3%
Wellant (landelijke cijfers)	72,0%	75,1%	77,6%	78,7%	75,8%	72,9%
Landelijke gemiddelden bij vakinstellingen	68,0%	69,5%	72,4%	75,7%	73,3%	72,5%
Scheepvaart- en transportcollege (landelijke cijfers)	69,5%	70,5%	65,1%	70,1%	69,5%	72,1%
Grafisch Lyceum Rotterdam	69,6%	71,9%	70,3%	70,4%	69,7%	71,9%
Hout en meubileringscollege (landelijke cijfers)	70,4%	69,8%	75,2%	70,0%	71,5%	67,6%
Bron: DUO, Open Onderwijsdata.						

De bovenstaande tabel laat zien dat de diplomaresultaten, afgezien van het Hout- en Meubileringscollege, bij de Rotterdamse onderwijsinstellingen verbeteren, al liggen de resultaten soms nog onder het landelijke gemiddelde.

8 Nieuw ingevoerd is het startersresultaat. Met het startersresultaat wordt het succes van de eerstejaars studenten inzichtelijk gemaakt. Zij stromen gediplomeerd uit of studeren door in de mbo-instelling. Hierover zijn echter nog te weinig gegevens voor handen om uitspraken te kunnen doen.

9 Gedeeld wordt uitstroom met diploma op uitstroom met en zonder diploma.

10 Gedeeld worden doorstroom en uitstroom met diploma op doorstroom met diploma en uitstroom met en zonder diploma.

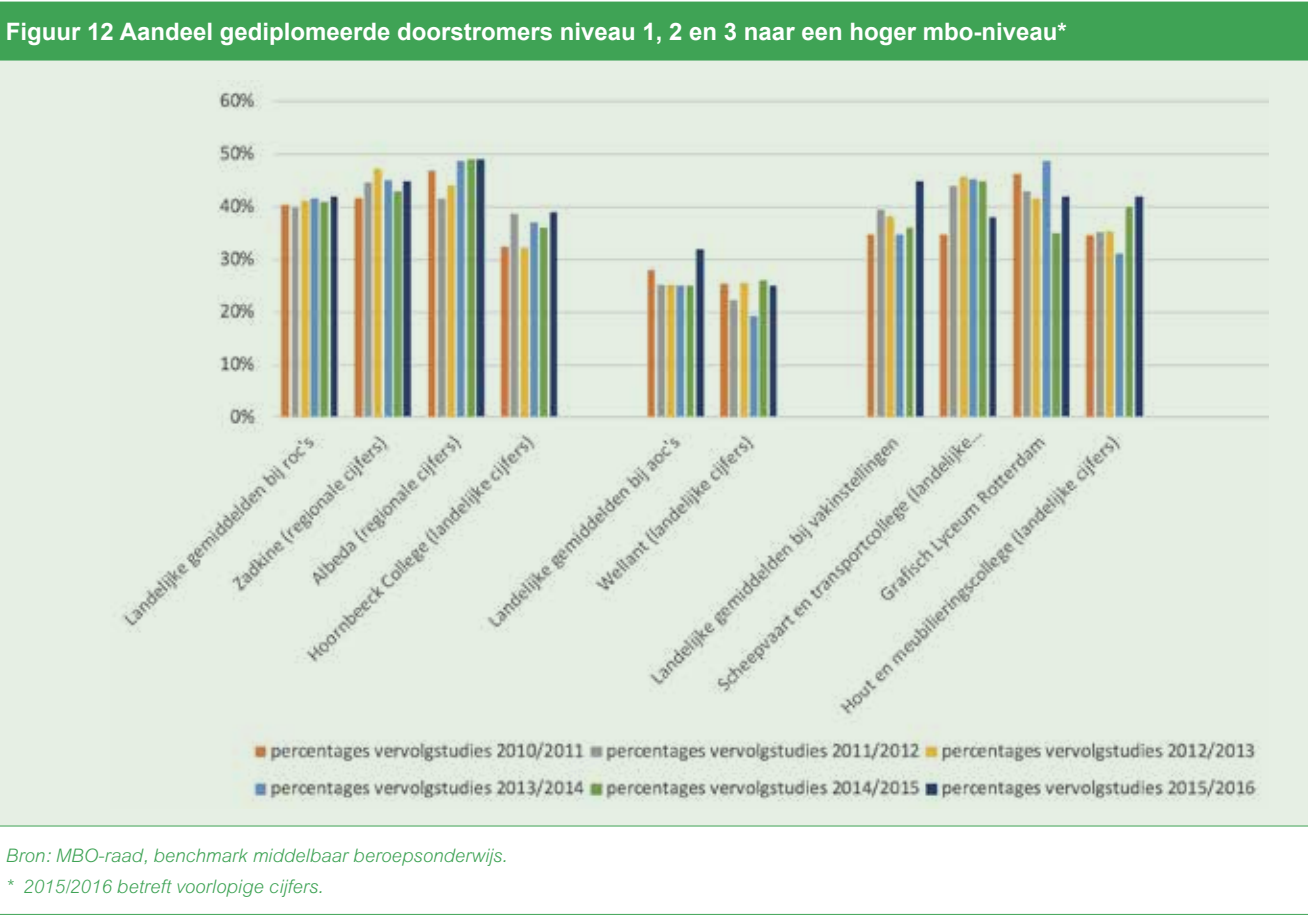
Tabel 61 Jaarresultaten mbo-instellingen in Rotterdam						
Jaarresultaten mbo-instellingen	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Landelijke gemiddelden bij roc's	70,5%	72,9%	74,5%	74,5%	73,2%	71,4%
Zadkine (regionale cijfers)	64,8%	70,4%	64,9%	68,5%	69,8%	67,7%
Albeda college (regionale cijfers)	62,9%	66,5%	68,4%	70,0%	67,6%	68,6%
Hoornbeeck college (landelijke cijfers)	83,1%	88,7%	88,2%	88,8%	88,5%	88,4%
Landelijke gemiddelden bij aoc's	73,7%	76,8%	76,0%	78,1%	76,9%	79,8%
Wellant (landelijke cijfers)	70,0%	73,7%	75,6%	76,7%	76,1%	73,0%
Landelijke gemiddelden bij vakinstellingen	69,6%	70,4%	73,3%	75,8%	74,3%	72,9%
Scheepvaart- en transportcollege (landelijke cijfers)	73,8%	74,2%	69,6%	73,0%	71,8%	71,9%
Grafisch Lyceum Rotterdam	70,0%	72,3%	70,6%	70,8%	69,4%	72,0%
Hout en meubileringscollege (landelijke cijfers)	71,9%	71,2%	76,0%	71,2%	72,5%	70,0%
Bron: DUO, Open Onderwijsdata.						

Tussen schooljaar 2010-2011 en schooljaar 2016-2017 stijgen de landelijk behaalde jaarresultaten van roc's, aoc's en vakinstellingen. Dit geldt ook voor de roc's en aoc's met een vestiging in Rotterdam. Bij de vakinstellingen blijft het min of meer gelijk. Afgezien van het Hoornbeeck College liggen de jaarresultaten van de mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam onder het landelijk gemiddelde.

Doorstroom en vervolgstudies¹¹

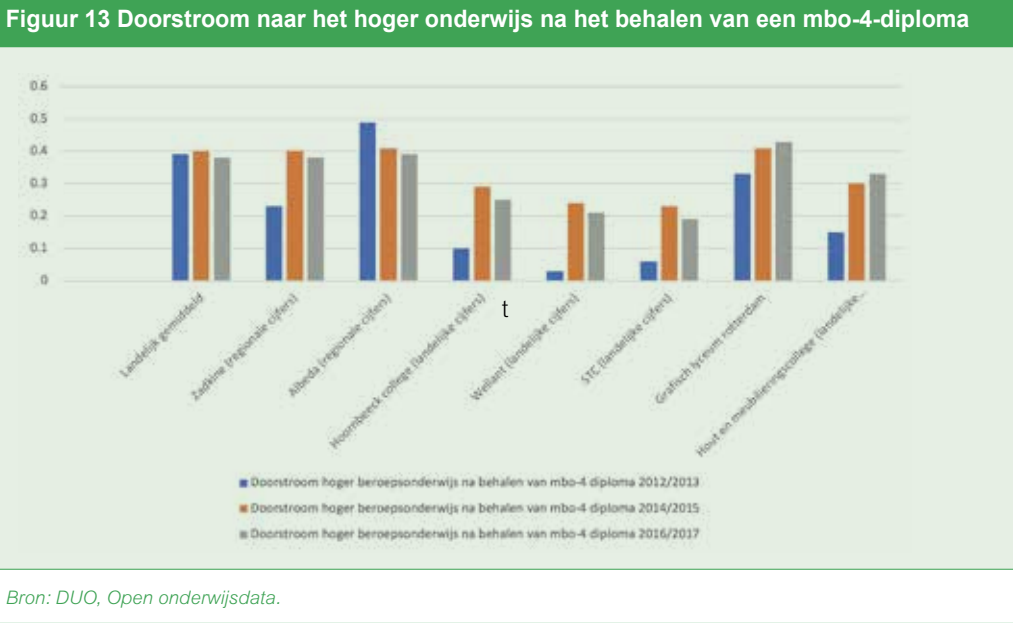
Na het behalen van een diploma op mbo-niveau 1, 2 of 3 doet een deel van de geslaagden een vervolgstudie op een hoger mbo-niveau. In geval van niveau 4 gaat een deel naar het hoger onderwijs. Onderstaande figuur geeft het percentage gediplomeerden weer op niveau 1, 2 en 3 dat in het jaar na het behalen van het diploma een mbo-opleiding op een hoger niveau is gaan volgen. Dat kan zijn bij de instelling waar het diploma behaald is of bij een andere mbo-instelling. Als gevolg van de invoering van de AVG is verdere verstrekking van deze gegevens nog ter discussie bij de MBO-Raad. Bekend zijn de percentages tot en met 2015-2016.

11 Als gevolg van de overdracht van de mbo-scanner aan de MBO-Raad zijn de gegevens van 2016-2017 nog niet openbaar.

Uit deze figuur blijkt dat op de roc's met een vestiging in Rotterdam het doorstroompercentage meestal hoger is in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Bij de vakinstellingen en het aoc is het beeld wisselend.

De volgende figuur toont de doorstroomgegevens naar het hoger beroepsonderwijs. Deze gegevens zijn wel bekend van schooljaar 2016-2017.

Deze figuur laat zien dat in 2012-2013 de doorstroom naar het hoger onderwijs vanuit de mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam nadrukkelijk onder het landelijk gemiddelde ligt. Alleen Albeda had een hogere doorstroom naar het hbo. Sindsdien zit Albeda ongeveer op het landelijk gemiddelde. De overige instellingen hebben inmiddels ook een hogere doorstroom naar het hbo, maar zitten nog onder het landelijk gemiddelde.

Voortijdig Schoolverlaten

Landelijk zijn in Aanval op Schooluitval de prestatienormen door OCW en betrokken samenwerkingspartners voor het maximaal percentage voortijdig schoolverlaters tussen schooljaar 2012-2013 en 2013-2014 aangescherpt en gespecificeerd naar mbo-niveau: mbo-1, mbo-2 en mbo-3/4. In schooljaar 2012-2013 was de norm respectievelijk 32,5, 13,5 en 4,25 procent. In schooljaar 2013-2014 golden de volgende normen: 27,5, 11,5 en 3,5 procent. Vanaf 2014/2015 waren de normen 22,5, 10 en 2,75 procent. Afgezien van niveau 2 worden deze normen landelijk ook nog niet gehaald.

Voor de regio's waarin de landelijke targets met het oog op de doelgroep niet haalbaar zijn, heeft OCW bepaald dat ook een vermindering van 1 procentpunt (voor mbo-1 zijn dat 2 procentpunten) ten opzichte van het jaar ervoor voldoet.

Voortijdig schoolverlaten naar opleidingsniveau

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van voortijdig schoolverlaters naar mbo-niveau over de jaren 2012-2013 t/m 2016-2017. De cijfers van 2016-2017 zijn voorlopige cijfers die gewoonlijk nog iets worden bijgesteld.

Tabel 62 Voortijdig Schoolverlaten naar niveau									
		mbo-1		mbo-2		mbo-3		mbo-4	
		aantal deelnemers	vsv-%	aantal deelnemers	vsv-%	aantal deelnemers	vsv-%	aantal deelnemers	vsv-%
landelijk totaal	2012/2013	11184	29,2%	85297	10,9%	96602	4,3%	188079	3,5%
	2013/2014	10640	32,2%	81887	9,9%	91970	3,8%	196076	3,2%
	2014/2015	9104	30,8%	76877	9,3%	87760	3,6%	206019	3,2%
	2015/2016	8524	28,4%	73273	9,0%	93079	3,6%	206383	3,1%
	2016/2017	8789	26,2%	69310	9,0%	93908	3,7%	215274	3,3%
grote steden	2012/2013	3629	28,8%	22993	12,3%	25590	5,3%	52195	4,4%
	2013/2014	3358	34,5%	22282	11,9%	24329	4,6%	54833	4,2%
	2014/2015	3028	30,8%	20971	10,5%	22250	4,1%	58631	3,9%
	2015/2016	2716	29,1%	19949	10,6%	24576	4,0%	58444	3,9%
	2016/2017	2831	28,3%	19274	10,2%	24568	4,5%	61559	4,0%
stedelijk Rotterdam	2012/2013	1700	29,4%	9929	11,7%	11695	5,0%	23268	3,6%
	2013/2014	1447	35,3%	9673	11,8%	10848	4,1%	24764	3,7%
	2014/2015	1252	31,6%	9078	10,1%	10480	4,0%	26115	3,2%
	2015/2016	1135	28,7%	8681	10,3%	11619	3,9%	25912	3,2%
	2016/2017	1145	27,1%	7912	9,4%	11264	4,4%	27283	3,4%

Albeda	2012/2013	1064	28,9%	4074	12,7%	4509	5,2%	5920	4,1%
	2013/2014	891	35,8%	4098	11,8%	4309	4,2%	6051	3,5%
	2014/2015	830	30,7%	3867	10,6%	3973	5,0%	6713	3,7%
	2015/2016	728	27,2%	3548	11,7%	4440	4,8%	6399	3,8%
	2016/2017	752	23,0%	3054	10,8%	3835	5,4%	7116	4,3%
Zadkine	2012/2013	455	29,7%	3116	11,2%	3187	5,9%	6212	4,6%
	2013/2014	386	33,9%	2886	14,4%	2657	5,4%	6739	6,1%
	2014/2015	336	35,1%	2543	10,5%	2446	5,2%	6650	4,1%
	2015/2016	318	34,3%	2512	10,9%	2929	3,9%	5960	3,8%
	2016/2017	317	34,7%	2229	10,0%	2813	5,2%	6269	4,1%
Hoornbeeck College	2012/2013	10	50,0%	739	8,3%	1442	4,8%	3041	2,4%
	2013/2014	13	38,5%	643	4,4%	1325	1,1%	3181	1,4%
	2014/2015	4	0,0%	648	2,2%	1524	1,4%	3284	1,1%
	2015/2016			636	3,1%	1534	1,4%	3536	1,3%
	2016/2017			651	2,6%	1654	1,6%	3770	0,9%
Scheepvaart- en transportcollege	2012/2013	56	33,9%	844	13,5%	681	4,4%	2063	2,6%
	2013/2014	62	17,7%	940	14,0%	749	3,6%	2483	2,9%
	2014/2015	54	27,8%	959	13,8%	774	3,2%	2892	1,7%
	2015/2016	61	19,7%	923	12,1%	874	3,0%	3306	2,4%
	2016/2017	31	32,3%	867	10,1%	1038	3,4%	3229	2,4%
Grafisch Lyceum	2012/2013			123	7,3%	191	5,2%	3249	3,7%
	2013/2014			122	11,5%	168	4,8%	3393	3,3%
	2014/2015			113	8,8%	137	1,5%	3417	4,0%
	2015/2016			147	5,4%	151	4,6%	3451	3,9%
	2016/2017			182	8,8%	155	3,9%	3430	3,8%
Hout- en Meubilerings-college	2012/2013			349	9,2%	509	4,5%	1604	1,9%
	2013/2014			294	6,5%	548	2,6%	1664	2,4%
	2014/2015			295	10,5%	579	2,1%	1845	2,2%
	2015/2016			317	6,6%	662	2,3%	1958	3,0%
	2016/2017			367	7,1%	726	4,3%	2108	3,2%
Wellant	2012/2013	115	28,7%	684	11,1%	1176	2,7%	1179	2,6%
	2013/2014	95	47,4%	690	7,7%	1092	4,9%	1253	2,2%
	2014/2015	28	28,0%	653	8,4%	1047	3,0%	1314	2,8%
	2015/2016	28	25,0%	598	6,9%	1029	4,8%	1302	3,7%
	2016/2017	45	37,8%	562	6,0%	1043	4,1%	1361	3,2%
Bron: VSV-scanner, gewogen deelnemers instellingen.									

Bij mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam is tussen 2012-2013 tot 2016-2017 het percentage voortijdig schoolverlaters iets verminderd en dat geldt voor alle niveaus. Bij niveau 1 zijn de grootste schommelingen te zien. Dit komt mogelijk ook door het kleinere aantal deelnemers. Bij Albeda bijvoorbeeld is wel sprake van een geleidelijke daling bij niveau 1.

Het percentage voortijdig schoolverlaters van Hoornbeeck en Hout- en Meubileringscolle-ge was lager dan het landelijk gemiddeld percentage van mbo-instellingen.

We kunnen ook inzoomen op de voortijdig schoolverlaters, woonachtig in Rotterdam, zie de onderstaande tabel.

Tabel 63 Voortijdig Schoolverlaten van Rotterdamse mbo’ers naar niveau				
		Rotterdam		
		2014/2015	2015/2016	2016/2017
aantal deelnemers	totaal	15159	15299	15042
	mbo-1	843	711	704
	mbo-2	3529	3577	3192
	mbo-3	3523	3603	3391
	mbo-4	7264	7408	7755
aantal vsv’ers	totaal	1169	1192	1148
	mbo-1	273	221	197
	mbo-2	442	438	351
	mbo-3	184	190	203
	mbo-4	270	343	397
vsv-percentages	totaal	7,71%	7,79%	7,63%
	mbo-1	32,38%	31,08%	27,98%
	mbo-2	12,52%	12,24%	11,00%
	mbo-3	5,22%	5,27%	5,99%
	mbo-4	3,72%	4,63%	5,12%
Bron: VSV-scanner, gewogen deelnemers instellingen.				

In schooljaar 2016-2017 is het percentage nieuwe vsv’ers van in Rotterdam woonachtige mbo-deelnemers iets lager dan in 2014-2015. De daling treedt vooral op bij de niveaus 1 en 2, terwijl bij niveau 3 en 4 een lichte stijging waarneembaar is. Dit komt overeen met het landelijke beeld.

5.3 Kwaliteit

De onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun onderwijs, examinering en bedrijfsvoering. De Inspectie van het Onderwijs controleert of de kwaliteits-zorgsystemen de kwaliteit van het onderwijs voldoende borgen. De Inspectie sluit aan bij de zelfevaluatie, het eigen beleid en de verantwoordingsgegevens van de instelling. Sinds juni 2017 geldt een nieuw Waarderingskader van de Inspectie, dat sinds 1 augustus 2017 in werking is getreden. Lopende interventies en afspraken blijven van kracht.

De Inspectie doet onderzoek op twee niveaus: op het niveau van de individuele opleidin-gen of de instelling (het bestuur). Er wordt dan getoetst op onder meer de kwaliteitszorg, ambitie en het financieel beheer. Daarnaast kan de Inspectie haar oordeel uitdrukken in een kwaliteitsprofiel van de opleiding. Daarbij kijkt de Inspectie naar het onderwijsproces, de examinering en diplomering, het schoolklimaat en de onderwijsresultaten. De Inspectie van het Onderwijs publiceert (soms met enige vertraging) op haar website de onderzoeks-resultaten van de afgelopen drie jaar. Die onderzoeksresultaten komen voort uit onderzoek dat is gehouden op een beperkt aantal opleidingen per onderwijsinstelling. De onderzoe-ken vinden deels risicogericht plaats; de gegevens geven geen getrouwe afspiegeling van de instelling als geheel. In de volgende tabel zijn de bevindingen opgenomen van de inspectie van het onderwijs zoals die zijn verwerkt op 24 oktober 2018.

Tabel 64 Inspectieoordelen van besturen en opleidingen			
Instelling	Recente beoordeling	Aantal onderzocht	Aantal positief
Albeda (regionale cijfers)	Geen	6	6
Zadkine (regionale cijfers)	voldoende	36	28
Hoornbeeck College (landelijke cijfers)	Geen	6	6
Wellant (landelijke cijfers)	Geen	15	8
Scheepvaart en Transportcollege (landelijke cijfers)	Geen	11	2
Grafisch Lyceum Rotterdam (regionale cijfers)	Geen	4	4
Hout- en meubileringscollege (landelijke cijfers)	voldoende	2 ¹²	1
Bron: Inspectie van het Onderwijs, website 24 oktober 2018, zoekscholen.			

Sommige oordelen over opleidingen zijn gevormd op basis van het oude regime, sommige op basis van het nieuwe regime. De Inspectie heeft, zo blijkt uit haar website, in Rotterdam geen opleidingen als zeer zwak gekwalificeerd. Bij drie mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam heeft de Inspectie in haar onderzoeken geen tekortkomingen vastgesteld. Daar waar bij opleidingen een tekortkoming is geconstateerd, wordt gewerkt aan verbetering¹³.

Op bestuursniveau zijn alle besturen onder het nieuwe regime voldoende beoordeeld of nog niet onderzocht. De nog niet onderzochte besturen zijn beoordeeld onder het oude regime en die beoordeling was positief.

12 Bij de Inspectie staat een 3e opleiding vermeld, maar die is gevestigd in Amsterdam.
13 Zo heeft STC per brief van 21 november 2018 laten weten dat inmiddels herstelonderzoek door de Inspectie heeft plaatsgevonden. De examinering is sterk verbeterd. Het rapport wordt binnenkort op de website van de Inspectie gepubliceerd. De website loopt vaak enkele maanden achter op de onderzoeken.

Tevredenheid van mbo-deelnemers

De JOB-monitor¹⁴ onderzoekt om het jaar de tevredenheid van mbo-deelnemers. De weergegeven cijfers zijn een gemiddelde per instelling. Ze zijn gebaseerd op de vraag ‘Welk rapportcijfer geef je jouw opleiding?’. De resultaten uit de JOB-monitor zijn, aldus de stellers, niet geschikt voor het maken van ranglijsten; na correctie van gegevens en met inachtneming van betrouwbaarheidsmarges en significanties blijken verschillen tussen instellingen vaak minder groot. De tevredenheid van mbo-deelnemers over hun opleiding wordt om het jaar gepubliceerd.

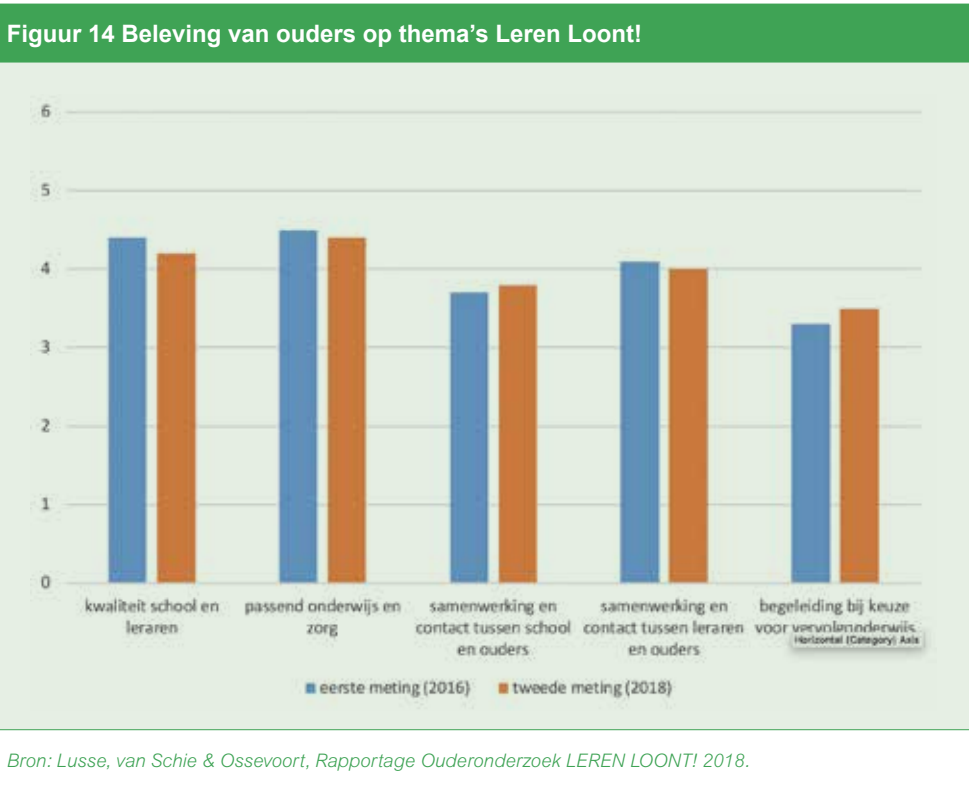
Tabel 65 Rapportcijfers door deelnemers van mbo-instellingen			
	2014	2016	2018
Landelijk cijfer roc's	6.4	6.6	nvt
Zadkine (regionale cijfers)	5.9	6.2	6,2
Albeda College (regionale cijfers)	6.4	6.4	6,5
Hoornbeeck College (landelijke cijfers)	7.7	7.6	7,7
Landelijke cijfers bij aoc's	6.4	6.6	nvt
Wellant (landelijke cijfers)	6.3	6.4	6,4
Landelijke cijfers bij vakinstellingen	7.3	7.4	nvt
STC (landelijke cijfers)	7.0	6.9	6,4
Grafisch Lyceum Rotterdam	7.7	7.8	7,8
Hout- en meubileringscollege (landelijke cijfers)	7.3	7.5	7,6
Bron: JOB monitor.			

De tevredenheid is tussen 2014 en 2018 voor roc's, aoc's en vakinstellingen vrij stabiel. Het landelijk cijfer voor 2018 is nog niet berekend.

Ook mbo-instellingen met een vestiging in Rotterdam hebben vrij stabiele scores, door- gaans op of net onder het landelijk gemiddelde, met uitzondering van het Hoornbeeck College die ongeveer een half punt hoger scoort dan het landelijk gemiddelde.

Ouders en het mbo

Uit een onderzoek van de Hogeschool Rotterdam onder ruim 143 Rotterdamse ouders met kinderen in het mbo (zie de volgende figuur) blijkt dat zij matig tevreden te zijn over de ervaren kwaliteit van de opleiding met betrekking tot de beleidsthema's van Leren loont! en over de samenwerking met ouders. De ouders zijn het meest tevreden over het taalon- derwijs, de beschikbare opleidingsplekken en over de bekendheid over hoe zij met de studieloopbaancoach van hun kind in contact kunnen komen. Het minst tevreden zijn de ouders over de samenwerking in de begeleiding van de student bij schoolloopbaankeuzes en de samenwerking tussen school, jeugdzorg en ouders.

14 JOB staat voor Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs en is de vakbond voor en door mbo-deelnemers.

6. Hoger Onderwijs

Trends en opvallende zaken

- Het totaal aantal studenten in het hoger onderwijs in Rotterdam stijgt licht tot ruim 70.000. Bij Hogeschool Rotterdam, Thomas More Hogeschool en Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) gaat het aantal studenten de laatste jaren omhoog, bij Inholland omlaag en bij Codarts blijft het ongeveer gelijk.
- Er komen steeds meer internationale studenten naar de Rotterdamse onderwijsinstellingen, vooral bij Codarts (52 procent) en EUR (19 procent).
- De opleidingssector met de meeste studenten is economie; de belangstelling voor techniek en gezondheidszorg neemt toe.
- De tevredenheid van studenten over de Rotterdamse instellingen voor hoger onderwijs is ruim voldoende.
- De uitval in het hbo in Rotterdam is laatste vijf jaar tamelijk constant en verschilt naar vooropleiding. De uitval bij mbo-ers bedraagt rond 22 procent, voor havo-ers en vwo-ers is dat ongeveer 13 respectievelijk negen procent. De uitval van vwo-ers in bacheloropleidingen bij de EUR ligt mede door een andere definitie lager dan in het hbo (2,5 procent).

6.1 Onderwijsinstellingen, studenten en opleidingssectoren¹⁵

In Rotterdam zijn vijf instellingen voor hoger onderwijs gevestigd. Dit zijn Hogeschool Inholland, Hogeschool Rotterdam (HR), Thomas More Hogeschool (alleen pabo), Codarts Hogeschool voor de kunsten en Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). In de volgende tabel staan de studentenaantallen per instelling weergegeven, met onderscheid naar associate degree -bachelor - master en voltijd-deeltijd-duaal inschrijving op de teldatum van 1 oktober. Hogeschool Inholland heeft ook vestigingen in andere steden. Waar mogelijk zijn de cijfers van de vestiging in Rotterdam opgenomen. Waar de cijfers betrekking hebben op de hele hogeschool is dat aangegeven. Waar in dit hoofdstuk sprake is van ingeschrevenen betreft het een aantal natuurlijke personen. De hoofdschrijving is geteld. Waar sprake is van "gewone" inschrijvingen kan het aantal hoger zijn omdat sommige studenten zich voor meer dan één opleiding inschrijven.

¹⁵. Sommige cijfers zijn niet meer beschikbaar door de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Tabel 66 Totale aantal ingeschreven studenten bij Rotterdamse instellingen voor hoger onderwijs, onderscheiden naar type en vorm							
			studiejaar				
	type ho	vorm	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Hogeschool Rotterdam	Hbo		32.417	33.913	34.874	36.506	37.949
	Ad	duaal	22	27	16	18	34
		deeltijd	263	376	356	471	608
		voltijd	828	1.180	1.450	1.763	2.048
	Bachelor	duaal	691	535	476	430	385
		deeltijd	3.065	2.798	2.781	2.824	2.850
		voltijd	27.086	28.522	29.305	30.439	31.415
	Master	duaal	137	135	150	177	200
		deeltijd	265	270	266	308	330
		voltijd	60	70	74	76	79
Hogeschool Inholland Rotterdam	Hbo		7.038	7.045	6.346	5.742	5.183
	Ad		107	193	128	134	96
	Bachelor		6.931	6.852	6.218	5.608	5.087
Codarts, Hogeschool voor de kunsten	Hbo		962	1.013	997	991	970
	Bachelor	voltijd	811	836	817	783	774
	Master	deeltijd	32	42	37	62	46
		voltijd	119	135	143	146	150
Thomas More Hogeschool	Hbo		506	586	568	648	664
	Bachelor	deeltijd	51	64	108	134	124
		voltijd	455	522	460	514	540
Erasmus Universiteit Rotterdam	Wo		22.064	22.451	23.236	24.451	25.922
	Bachelor	deeltijd	384	415	473	516	586
		voltijd	12.593	13.300	13.553	14.199	15.466
	Master	deeltijd	698	625	596	581	576
		voltijd	7.954	7.992	8.569	9.155	9.294
	Ongedeeld	voltijd	435	119	45		
totaal			62.987	65.008	66.021	68.338	70.688
Bron: Vereniging Hogescholen, DUO open onderwijsdata, DUO informatieproducten; bewerking: De Loos Monitoring.							

Uit de voorgaande tabel blijkt dat EUR, Hogeschool Rotterdam en Thomas More Hogeschool een toename van het aantal studenten hebben en Hogeschool Inholland een afname. Bij Codarts is de trend stabiel. Dit komt omdat voor Codarts afspraken zijn gemaakt in de beleidsagenda van het ministerie van OCW met betrekking tot het aantal opleidingsplaatsen voor kunstvakonderwijs, mede in relatie tot de begrotingssystematiek. Voor Codarts is het aantal studenten vastgesteld op ongeveer 1000 studenten.

Het merendeel van de studenten (bijna 90 procent) is voltijds student. Thomas More Hogeschool (pabo) heeft relatief veel deeltijdstudenten, circa 20 procent. Duaal studeren komt relatief weinig voor. Bij dual studeren zoekt de student naar een baan bij een werkgever met wie een leerwerkovereenkomst wordt gesloten. Bij deeltijdstuderen heeft de student meestal al een baan en combineert hij/zij leren en werken.

Het aantal bachelorstudenten en masterstudenten neemt toe. Een relatief nieuwe mogelijkheid is het studeren voor een associate degree (AD). Dit zijn twee-jarige trajecten die afsluiten met een AD-diploma. Landelijk valt Hogeschool Rotterdam op met een groot aantal studenten in dit nieuwe type onderwijs.

*Indicator:
Deelname aan techniekopleidingen inclusief informatietechnologie stijgt.*

De volgende tabel toont het aantal studenten per sector. Deze gegevens waren voor Hogeschool Inholland alleen te verkrijgen voor de hogeschool als geheel en niet voor de vestiging Rotterdam.

Tabel 67 Aantal studenten, verdeeld over opleidingssectoren in het hoger onderwijs.						
		aantal ho-studenten per opleidingssector				
		2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Hogeschool Rotterdam	Totaal	32417	33913	34874	36506	37949
	Techniek	6578	7092	7458	7977	8525
	Economie	13068	13845	14248	15164	15717
	Gezondheidszorg	2968	3085	3449	3604	3846
	Taal en Cultuur	1683	1606	1539	1677	1673
	Gedrag en Maatschappij	4049	4128	3995	3890	3807
	Onderwijs	4071	4157	4185	4194	4381
Hogeschool Inholland landelijk	Totaal	30104	28520	26603	25574	24969
	Techniek	2473	2611	2617	2768	2915
	Economie	15471	14635	13040	12114	11639
	Gezondheidszorg	2301	2145	2218	2287	2466
	Taal en Cultuur	150	153	144	144	150
	Landbouw en Natuurlijke Omgeving	696	727	747	841	861
	Gedrag en Maatschappij	5858	5255	5134	4757	4582
	Onderwijs	3155	2994	2703	2663	2356
Codarts	Totaal	962	1013	997	991	970
	Taal en Cultuur	803	846	826	813	810
	Onderwijs	159	167	171	178	160
Thomas More Hogeschool	Totaal	506	586	568	648	664
	Onderwijs	506	586	568	648	664
Erasmus Universiteit Rotterdam	Totaal	22064	22451	23236	24451	25922
	Techniek	*	*	*		*16
	Economie	10943	10741	11212	11722	12255
	Gezondheidszorg	3728	3711	3686	3668	3700
	Sectoroverstijgend	85	170	268	402	522
	Taal en Cultuur	984	1074	1133	1226	1326
	Gedrag en Maatschappij	3461	3664	3688	3952	4346
	Recht	2862	3090	3245	3481	3772
Bron DUO open onderwijsdata, hoofdinschrijvingen hoger onderwijs.						

16 Sommige cijfers zijn niet meer beschikbaar door de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

De sector met het hoogst aantal studenten is Economie. Andere grote sectoren zijn Techniek, Gezondheidszorg en Sociale studies/Gedrag en maatschappij. De lerarenopleidingen volgen hier vlak na. Relatief klein zijn de sectoren Taal en cultuur, Recht, Landbouw en Sectoroverstijgende opleidingen, ofschoon deze laatste wel snel groeit. Andere groeisectoren zijn Techniek, Gezondheidszorg en Recht. Hiermee wordt tot nog toe voldaan aan de indicator want het aandeel techniek stijgt.

Internationalisering

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal internationale studenten.

Tabel 68 Aantal ingeschreven internationale studenten 2017/2018			
Instelling	totaal aantal studenten	internationale studenten	percentage
Codarts	979	506	52%
Hogeschool Rotterdam	38.037	1.080	3%
Hogeschool Inholland	5.201	19	0%
Thomas More Hogeschool	*	*	*
Erasmus Universiteit Rotterdam	25.927	5.004	19%
Bron: VH en Nuffic. * = vertrouwelijk vanwege klein aantal.			

Bij de meeste hoger onderwijsinstellingen staan internationale studenten ingeschreven. De Hogeschool Rotterdam heeft 3 procent buitenlandse studenten, Codarts 52 procent. Bij de EUR is het percentage internationale studenten 19 procent.

Instroomontwikkeling

De volgende tabel laat het aantal studenten zien dat zich voor het eerst heeft ingeschreven bij een Rotterdamse instelling voor hoger onderwijs. De instroom in bachelor- en masteropleidingen van Codarts is zoals in de vorige paragraaf toegelicht, tamelijk constant. Hogeschool Rotterdam en EUR groeien licht. Hogeschool

Tabel 69 Instroom per instelling					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Landelijk totaal	151.133	146.765	126.873	136.036	149.908
Grote steden	58.598	55.755	46.132	50.380	56.403
Stedelijk Rotterdam	14.207	14.054	12.933	13.939	14.748
Hogeschool Rotterdam	7.513	7.390	7.179	7.584	8.046
Hogeschool Inholland Rotterdam	1.055	985	850	931	941
Codarts	199	218	173	179	186
Thomas More Hogeschool	162	184	89	137	133
Erasmus Universiteit Rotterdam	5.278	5.277	4.642	5.108	5.442
Bron: Vereniging Hogescholen, DUO open onderwijsdata, DUO informatieproducten; bewerking: De Loos Monitoring.					

Inholland stabiliseert qua instroom en Thomas More Hogeschool heeft een vergelijkbare instroom met vorig jaar. De bacheloropleidingen van hogescholen ontvangen instroom uit mbo, havo en vwo en ontvangen studieswitchers binnen het hoger onderwijs. De instroomgegevens in de bacheloropleiding vanuit deze vooropleidingen staat in de navolgende tabel.

Tabel 70 Instroom in de bacheloropleidingen van de Rotterdamse instellingen voor hoger onderwijs, naar vooropleiding							
hogeschool	type ho	vooropleiding	2012	2013	2014	2015	2016
Codarts, Hogeschool voor de kunsten	ba	havo	37	41	47	38	24
		ho	7	8	7	5	4
		mbo	20	15	18	17	16
		onbekend	4	2	49	55	98
		overig	105	105	73	46	17
		vwo	36	34	27	19	29
Hogeschool Rotterdam	ba	havo	3.320	3.387	3.348	3.462	3.738
		ho	88	81	71	57	46
		mbo	2.260	2.279	2.412	2.309	2.292
		onbekend	89	18	19	32	80
		overig	474	576	496	482	520
		vwo	673	702	571	558	558
Hogeschool Inholland	ba	havo	292	401	403	323	394
		ho	4	3	1	2	3
		mbo	369	480	471	425	441
		onbekend	19	13	1	9	3
		overig	74	71	46	35	47
		vwo	26	43	38	37	31
Thomas More Hogeschool	ba	havo		65	100	60	75
		ho		9	13	16	20
		mbo		84	72	21	53
		overig				1	1
		vwo		4	1	12	12
Eindtotaal			7.897	8.421	8.284	8.021	8.502
Bron: Vereniging Hogescholen, bewerking De Loos Monitoring.							

De instroom wisselt tussen instellingen en cohorten. Bij Codarts is zichtbaar dat de groep internationale studenten ('onbekend') groeit. Bij Hogeschool Rotterdam en Inholland is het aantal studenten uit havo toegenomen.

Tabel 71 Inschrijvingen bachelorstudenten EUR, naar vooropleiding						
Hoofdinschrijvingen per 1 oktober	2013/2014		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Niet eerder ingeschreven aan een Nederlandse universiteit	vwo	2701	2609	2650	2841	3074
	Internationale student	574	694	845	972	1092
	Via hbo	810	796	671	724	938
	Overig	226	239	215	236	251
Totaal		4311	4338	4381	4773	5355
Eerste jaar bij EUR, eerder op andere universiteit		448	485	408	457	413
Bron: VSNU/CBS, 1cHO2018. Aggregaat ingeschreven studenten.						

De herkomst van studenteninstroom van de EUR staat weergegeven in de volgende tabel. Uit deze tabel blijkt dat de instroom van EUR voornamelijk groeit met internationale studenten en vwo-ers.

Onderstaande tabel laat zien hoe de instroom in het hoger onderwijs is verdeeld over de sectoren.

Tabel 72 Instroom bacheloropleidingen, naar sector						
		2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Hogeschool Rotterdam	hbo	7.084	6.905	6.577	6.906	7.276
	Techniek	1.619	1.764	1.725	1.762	1.772
	Economie	2.662	2.662	2.514	2.927	3.095
	Gezondheidszorg	754	651	803	703	777
	Taal en Cultuur	363	274	213	311	291
	Gedrag en Maatschappij	839	785	720	603	620
	Onderwijs	847	769	602	600	721
Hogeschool Inholland Rotterdam	hbo	1.011	960	831	919	925
	Economie	821	783	680	773	714
	Gedrag en Maatschappij	138	128	132	113	181
	Onderwijs	52	49	19	33	30
Codarts	hbo	199	218	173	179	186
	Taal en Cultuur	169	184	143	153	164
	Onderwijs	30	34	30	26	22
Thomas More Hogeschool	hbo	162	184	89	137	133
	Onderwijs	162	184	89	137	133
Erasmus Universiteit Rotterdam	wo	4.343	4.354	3.717	4.038	4.411
	Economie	2.275	2.109	2.001	2.107	2.280
	Gezondheidszorg	487	454	431	443	496
	Sectoroverstijgend	75	89	104	181	209
	Taal en Cultuur	141	197	152	167	155
	Gedrag en Maatschappij	851	905	637	744	829
	Recht	514	600	392	396	442
Stedelijk Rotterdam	eindtotaal	12.799	12.621	11.387	12.179	12.931
Bron: Vereniging Hogescholen, DUO open onderwijsdata, DUO informatieproducten; bewerking: De Loos Monitoring.						

De instroom in Techniek en Economie is in 2017-2018 hoger dan in 2013-2014. Ditzelfde geldt voor de instroom in Sectoroverstijgend. In de overige sectoren blijft de instroom op niveau of neemt iets af.

Stageplaatsen bij de gemeente Rotterdam.

De gemeente heeft zich tot doel gesteld jaarlijks 1350 stageplaatsen beschikbaar te stellen voor de opleidingen van vmbo tot en met hoger onderwijs. De gemeente haalt inmiddels ruimschoots de taakstelling. De groei ten opzichte van vorige jaren vond vooral plaats bij hbo- en wo-studenten.

Tabel 73 Aantal geplaatste stagiaires bij de gemeente Rotterdam, naar opleidingsniveau							
Opleidingsniveau	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
vmbo en lager	24	53	20	16	21	16	25
mbo	751	735	663	660	701	682	539
hbo en wo	533	570	490	590	678	783	889
Totaal	1.308	1.358	1.173	1.266	1400	1481	1453
Bron: Gemeente Rotterdam, bewerking gemeente Rotterdam.							

6.2 Resultaten

Gediplomeerden hoger onderwijs

Het aantal gediplomeerden per opleiding is hieronder aangegeven.

Tabel 74 Gediplomeerden hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs					
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
landelijk totaal	133845	137489	144311	146605	151216
G4	56985	58394	61188	61951	63010
stedelijk Rotterdam	14786	15930	16254	16515	17243
Hogeschool Rotterdam	4223	4410	4790	4928	5361
Hogeschool Inholland (landelijk)	3790	4091	4017	3681	3769
Codarts	202	198	212	230	231
Thomas More Hogeschool		59	90	95	119
Erasmus Universiteit Rotterdam	6571	7172	7145	7581	7763
Bron DUO open onderwijsdata.					

Wat blijkt uit de tabel, is dat het totale aantal gediplomeerden is toegenomen. De groei houdt verband met de groei van de instellingen. Inholland (landelijk) had minder inschrijvingen in totaal en dus ook (iets) minder gediplomeerden.

Uitval hbo en wo
Onderstaande tabel geeft het percentage uitval¹⁷ na het eerste studiejaar aan Rotterdamse hogescholen weer.

Tabel 75 Percentage uitval van gewogen studenten per instelling na het eerste jaar					
	Inschrijfjaar				
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Hogeschool Rotterdam	16%	16%	17%	16%	15%
Hogeschool Inholland	18%	22%	24%	21%	20%
Codarts	6%	10%	5%	13%	14%
Thomas More Hogeschool	15%	21%	17%	9%	13%
stedelijk totaal hbo	16%	17%	18%	17%	16%
Bron: DUO 1cijferHO, bewerking: vereniging Hogescholen, 2018; gewogen ¹⁸ studenten per instelling uitsluitend inschrijvingen vanuit havo, vwo en mbo.					

De uitval in het hbo is gemiddeld 16 procent. De kleinere hogescholen met opleidingen in een specifieke sector doen het op dit punt relatief wat beter dan de grotere instellingen.

De volgende tabel geeft een overzicht van de uitval uit het hoger onderwijs na 1 jaar, naar sectoren van instroom.

Tabel 76 Uitval van gewogen studenten, naar vooropleiding						
	Inschrijfjaar					
	vooropleiding	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Hogeschool Rotterdam	havo	12%	12%	14%	13%	13%
	vwo	6%	7%	9%	6%	10%
	mbo	23%	25%	24%	23%	21%
Hogeschool Inholland	havo	12%	17%	19%	16%	14%
	vwo	3%	6%	4%	7%	11%
	mbo	25%	28%	29%	26%	25%
Codarts	havo	2%	12%	5%	18%	14%
	vwo	11%	0%	3%	10%	7%
	mbo	5%	21%	5%	5%	24%
Thomas More Hogeschool	havo	15%	17%	12%	7%	13%
	vwo	0%	0%	33%	8%	8%
	mbo	19%	25%	24%	13%	13%
stedelijk totaal hbo		16%	17%	18%	17%	16%
Bron: DUO 1cijferHO, bewerking: vereniging Hogescholen, 2018; gewogen studenten per instelling uitsluitend inschrijvingen vanuit havo, vwo en mbo.						

17 Uitval is het aandeel studenten dat een bepaald aantal jaar na instroom niet meer staat ingeschreven in het hoger onderwijs en geen diploma heeft behaald. Wisselaars worden buiten beschouwing gelaten. Onderbrekers worden als uitvaller meegerekend.

18 Gewogen betekent in deze paragraaf: de hoofdinscriptie van de persoon, ook als die persoon zowel een hbo- als een wo-opleiding volgt.

De grootste verschillen bestaan tussen groepen met een verschillende vooropleiding. De mbo'ers vallen meer uit (boven de 20 procent) dan de havisten (13 procent), terwijl de vwo'ers de minste uitval vertonen (9 procent)¹⁹. De uitval onder vwo-ers nam het afgelopen jaar toe bij de twee grote hogescholen.

Tabel 77 Percentage uitval bij de EUR na 1 jaar, per sector ²⁰						
		2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Erasmus Universiteit Rotterdam	Gezondheid	2,0%	1,0%	2,4%	2,2%	1,2%
	Economie	3,2%	2,3%	2,1%	2,2%	2,5%
	Recht	2,2%	1,9%	4,1%	1,7%	2,7%
	Gedrag en maatschappij	0,6%	2,0%	4,8%	4,9%	3,9%
	Taal en Cultuur	3,6%	5,9%	2,8%	1,8%	2,7%
	Sectoroverstijgend			0,0%	0,0%	1,3%
	totaal	2,5%	2,1%	2,8%	2,6%	2,5%
Bron: DUO, 1cijferHO, bewerking VSNU, 2018, gewogen.						

De uitval bij universiteiten wordt bij de VSNU anders geregistreerd van bij de VH. De uitval is bekend van directe voltijdinstromers in de bacheloropleidingen met vwo als hoogste vooropleiding en zonder degenen die via het hbo instromen. Afstroom van wo naar hbo telt niet mee als uitval. De meeste uitvallers bevinden zich in de sector Gedrag en maatschap-pij. De sector Gezondheid hebben minder uitvallers.

6.3 Kwaliteit

De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) beoordeelt de onderwijskwaliteit van hogescholen en universiteiten. De NVAO geeft een keurmerk aan de opleidingen wanneer zij aan de eisen van basiskwaliteit voldoen (accreditatie). Dit keurmerk is zes jaar geldig.

Alle beoordeelde hbo-opleidingen in Rotterdam zijn geaccrediteerd. Soms krijgt een opleiding een besluit onder voorwaarden. Zou de beoordeling onvoldoende zijn, dan kan men bezwaar aantekenen of de aanvraag intrekken. Eind oktober 2018 zijn in openbare bronnen geen oordelen met onvoldoende of besluiten onder voorwaarden voor Rotterdamse instellingen voor hoger onderwijs gevonden.

Bij universiteiten is het gebruikelijk ook de stand in internationale rankings te beschouwen. Er bestaan verschillende rankings van universiteiten wereldwijd. De site van de VSNU meldt de belangrijkste vier: de academic ranking of world universities (ARWU), The Times Higher Education (THES), QS stars rating en CWTS. Ze hanteren verschillende criteria om tot hun oordeel te komen²¹. De EUR scoort verschillend in de verschillende rankings, maar altijd in het bovenste kwart.

19 Soms volgen nog kleine wijzigingen als gevolg van administratieve wijzigingen na de datum van verwerking door de Vereniging Hogescholen of de VSNU (meestal in december).

20 Het gaat in deze tabel om het percentage uitval ten opzichte van directe voltijd instromers bachelor met vwo als hoogste vooropleiding, niet via het hbo..

21 ARWU toetst op vier hoofdgroepen: education, faculty, research output en per capita performance en telt hierbij sterk mee het aantal citaties en publicaties. Ook het aantal Nobelprijswinnaars telt mee. THES meet op teaching (learning environment), research (volume, income, reputation), citations (research and influence), international outlook (staff, students, research) en industry income (knowledge transfer). QS ratings waardeert universiteiten op basis van 50 verschillende indicatoren, gegroepeerd in 11 categorieën. CWTS, ook wel Leiden Ranking genoemd, scoort voornamelijk op impact en samenwerking.

Tabel 78 Internationale ranking EUR				
Jaar	ARWU	THES	QS	CWTS
2016	101-150	71	126	82
2017	73	69	144	75
2018	79	72	147	73
Bron: site VSNU.				

Onderstaande tabel laat gegevens zien over de tevredenheid van de studenten over hun opleiding.

Tabel 79 Tevredenheid studenten op een 5-puntsschaal	
Instelling	2018 studenten-oordeel (gem.)
Codarts	4,0
Hogeschool Rotterdam	3,7
Hogeschool Inholland Rotterdam	3,8
Thomas More Hogeschool	3,8
Erasmus Universiteit Rotterdam	4,0
Bron: NSE 2018, bewerking gemeente Rotterdam.	

De Nationale Studentenenquête (NSE) geeft een algemeen oordeel van de studenten over de opleiding. Het oordeel is gebaseerd op een aantal factoren. In de tabel is het gemiddelde van deze oordelen gegeven. Het oordeel wordt weergegeven op een schaal van 1 t/m 5. Bij kleinere opleidingen zoals Thomas More Hogeschool kunnen jaarlijkse schommelingen in waardering groter zijn. De gegevens laten zien dat de studenttevredenheid gemiddeld ruim voldoende is.

7 Jaarverslag Leerplicht 2017-2018

Volgens artikel 25, lid 1 van de Leerplichtwet 1969, doet B&W verslag aan de raad van het gevoerde leerplichtbeleid. In dit hoofdstuk worden de inspanningen en resultaten van leerplicht uiteengezet. Leerlingen van 18 tot 23 maken geen onderdeel uit van het jaarverslag Leerplicht, omdat ze niet leerplichtig zijn.

7.1 Inschrijvingen leerplichtige leerlingen op 1-10-2017

Op 1 oktober 2017, de peildatum voor het onderwijs waren er 85.419 leer- en kwalificatieplichtige kinderen in Rotterdam, dat zijn er net iets meer dan vorig schooljaar.

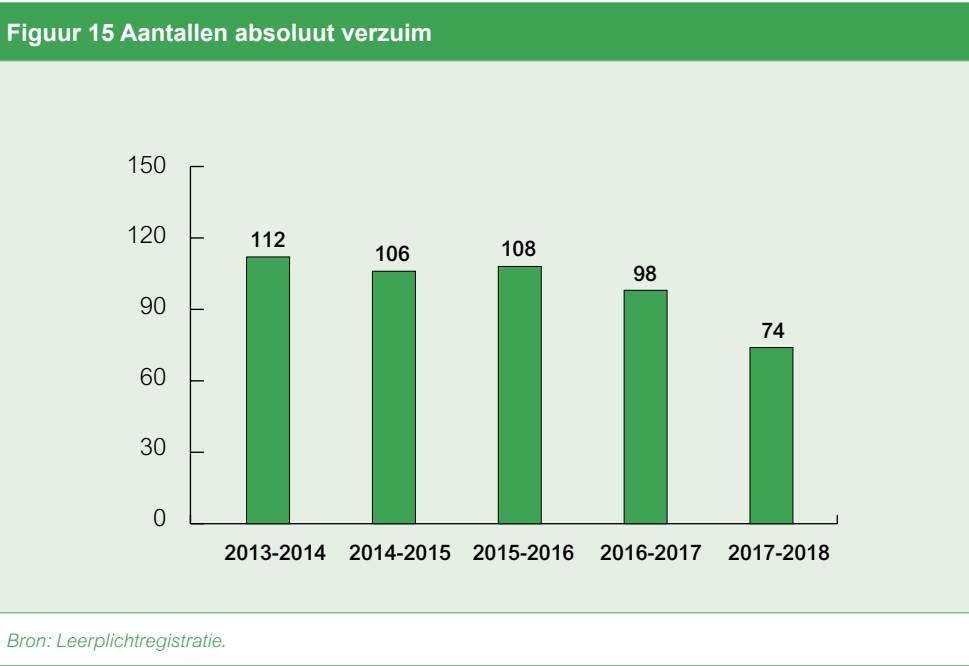
Van alle leerplichtigen stonden er 1.020 niet ingeschreven op een reguliere school. Dit is 1,2 procent van deze groep. 647 van deze kinderen kregen een vrijstelling van de leerplicht. De overige volgen (ander) particulier onderwijs of worden begeleid door leerplicht of het Jongerenloket.

Niet opgenomen in de tabel zijn 741 jongeren, die nog geen 18 zijn, maar die al wel een startkwalificatie hebben behaald. Zij zijn niet meer leerplichtig.

Tabel 80 Inschrijvingen leerplichtige leerlingen op peildatum 1-10-2017						
2017-2018	Primair onderwijs (incl. SBO)	Voortgezet onderwijs (incl. PRO)	(Voortgezet) Speciaal onderwijs	Beroeps- en Volwassenen-educatie	Overig	Totaal
4 jr	6694		108		188	6990
5 t/m 11 jr	45.060	650	1.301		508	47.519
12 t/m 15 jr	1.113	23.059	962	83	263	25.480
16-17 jr		6.442	432	5.297	249	12.420
Totaal	46.173	30.151	2.695	5.380	1.020	85.419
Bron: Leerplichtregistratie.						

7.2 Absoluut verzuim

Men spreekt van absoluut verzuim als kinderen of jongeren niet zijn ingeschreven bij een onderwijsinstelling, terwijl zij niet zijn vrijgesteld van deze verplichting. Naar aanleiding van vermoedelijk absoluut verzuim start de leerplichtambtenaar een onderzoek hiernaar.

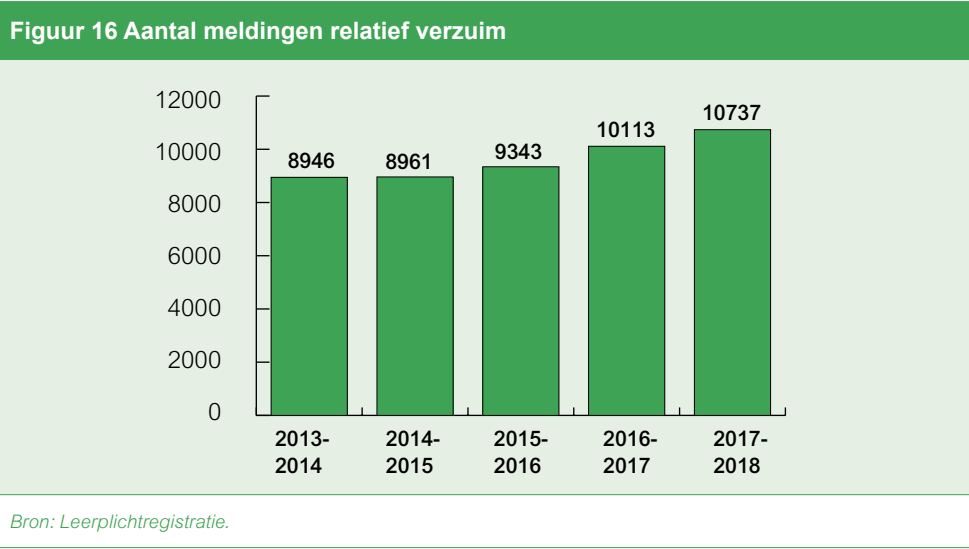

In het schooljaar 2017-2018 waren er 710 leerlingen met vermoedelijk absoluut verzuim. Uiteindelijk bleek er bij 74 leerlingen sprake te zijn van daadwerkelijk absoluut verzuim. Dit aantal is net als in voorgaande jaren wederom licht gedaald. Van deze 74 leerlingen is voor 50 kinderen een onderzoek bij Burgerzaken gestart. Zij bleken vertrokken uit Rotterdam zonder dat ouders hen hadden uitgeschreven uit het bevolkingsregister. Bij de andere leerlingen is er sprake van een traject richting zorg (vrijstelling van de leerplichtwet) of speciaal onderwijs.

Leerplicht komt tijdig in actie bij bijvoorbeeld verlenging van een vrijstelling en met de bekende overstapmomenten van basis naar voortgezet onderwijs. Ook in de overstap vmbo-mbo heeft leerplicht de zorgleerlingen in een vroeg stadium in beeld, waardoor ze begeleid kunnen worden naar een vervolgopleiding voordat ze op het vmbo worden uitgeschreven. Dit alles is mogelijk doordat leerplicht een goede registratie heeft en een goed vervolg proces, waardoor de leerlingen die mogelijk absoluut verzuimer worden eerder in beeld zijn en de interventie vanuit leerplicht effectiever is.

7.3 Relatief verzuim

Wanneer een leerling ingeschreven staat bij een opleiding, maar zonder toestemming wegblijft van school, is er sprake van relatief verzuim (spijbelen).

In schooljaar 2017-2018 waren er 10.737 meldingen van ongeoorloofd relatief verzuim. Deze meldingen betreft 5.064 leerlingen. Van een aantal leerlingen komen dus twee of meerdere meldingen.

Dit is een stijging met 6,2 procent ten opzichte van vorig jaar en betreft 624 meldingen.

Tabel 81 Verdeling aantallen meldingen Relatief verzuim naar onderwijssoort					
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
BaO	1261	992	960	1073	1171
VO	4269	3723	4112	4212	4225
(V)SO	536	637	857	885	1269
BVE	2880	3609	3414	3943	4072
Eindtotaal	8946	8961	9343	10113	10737
Bron: Leerplichtregistratie.					

Bij alle onderwijstypen is sprake van een stijging, maar de grootste toename is zichtbaar bij het speciaal onderwijs (v)so; bijna 400 meldingen meer. In alle onderwijsvormen worden ook administraties van scholen, op eigen verzoek, ondersteund met inzet vanuit de leerplichtregistratie (ROS). Deze kortdurende registratieve ondersteuning van het scholenveld is bedoeld om verzuimadministraties op orde te krijgen.

7.4 Vrijstellingen van inschrijving

De leerplichtwet kent een drietal gronden voor vrijstelling van de Leerplichtwet. Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling van de verplichting tot schoolinschrijving, indien:

- art. 5 onder a: Een jongere op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om op een school te worden toegelaten;
- art. 5 onder b: Ouders bezwaar hebben tegen de richting van het onderwijs;
- art. 5 onder c: Een jongere onderwijs volgt op een school buiten Nederland.

De onderstaande tabel toont de aantallen leerlingen, die op enig moment in het schooljaar een vrijstelling hebben gehad.

Tabel 82 Tabel Aantal vrijstellingen			
	5 onder a	5 onder b	5 onder c
2013-2014	302	34	263
2014-2015	319	34	325
2015-2016	325	39	240
2016-2017	313	33	236
2017-2018	350	36	261
Bron: Leerplichtregistratie.			

Ontwikkelingen bij de vrijstellingen 5 onder a

In het afgelopen schooljaar is er een toename van het aantal vrijstellingen van 313 naar 350. De toename is zowel in de jongste leeftijdsgroep (bassisschool leeftijd) als de oudere leeftijdsgroep (voortgezet onderwijs leeftijd) aan de orde. Wel geldt voor veel van de 5-jarigen dat ze met de start van 2017-2018 alsnog ingeschreven zijn in het onderwijs. De vrijstelling liep dan nog wat langer door. Dit heeft twee redenen: aanwezige wachtlijsten bij het speciaal onderwijs waar dan met de start van het nieuwe schooljaar weer ruimte is en in het belang van de kinderen dat ze een goede overgang maken en bijvoorbeeld gedurende de voorafgaande zomervakantie nog bij het KDC terecht konden.

Vooruitlopend op landelijke ontwikkelingen heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet; ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op basis van lichamelijke of psychische gronden. In schooljaar 2017-2018 liep op zes scholen voor speciaal onderwijs een leerrechtspilot voor 58 ernstig meervoudig beperkte kinderen. Daarvan hadden 43 kinderen een vrijstelling 5 onder a. Op school of in sommige gevallen op het kinderdagcentrum (KDC) ontvingen de kinderen een combinatie van de behandeling van het kinderdagcentrum (KDC) en speciaal onderwijs.

De nieuwe en toegenomen toestroom van vrijstellingsaanvragen 5 onder a is echter groter dan de uitstroom uit de vrijstelling via de leerrechtspilots. De pilots hebben dus nog geen daling in het aantal vrijstellingen tot gevolg.

Indicator:
Het aantal leerplichtvrijstellingen 5 onder a leerplichtwet (in verband met fysieke en psychische beperkingen) in 2020 met minimaal 10 procent gedaald is ten opzichte van schooljaar 2015-2016 toen er 325 vrijstellingen 5 onder a waren.

Ontwikkelingen bij de vrijstellingen 5 onder b

In het schooljaar 2017-2018 is de gemeente Rotterdam de vrijstellingsberoepen 5 onder b stringenter blijven toetsen. Ouders worden bij het beroep op vrijstelling als hun kind leerplichtig wordt eenmalig uitgenodigd voor het toelichten van hun richtingsbezwaar. Daarnaast worden ouders jaarlijks uitgenodigd voor een gesprek over de borging van het recht op onderwijs.

Vrijstellingen 5 onder c

Lichte stijging ten opzichte van eerdere jaren.

7.5 Extra Verlof

Leerplichtige leerlingen moeten elke schooldag aanwezig zijn op school. Wanneer de leerling wegens bijzondere omstandigheden tijdelijk niet naar school kan, moeten de ouders hier toestemming voor vragen. Bij verlof van tien dagen of minder behandelt de school deze aanvraag op basis van de Leerplichtwet. De leerplichtambtenaar behandelt een aanvraag voor extra verlof van meer dan tien schooldagen. Leerplicht Rotterdam is standaard terughoudend in het toekennen van extra verlof. Er wordt altijd een afweging gemaakt of de omstandigheden van het verlof zwaarder wegen dan het onderwijsbelang van het kind.

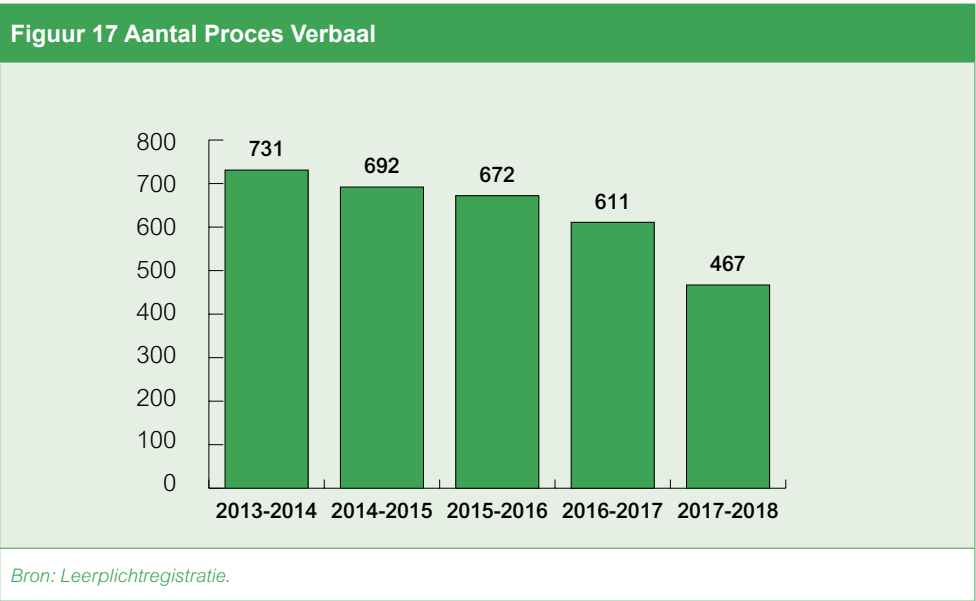
Tabel 83 Aantal aanvragen extra verlof en aantal toegekend extra verlof		
	Extra verlof	Toegekend extra verlof
2013-2014	138	7
2014-2015	88	11
2015-2016	66	5
2016-2017	70	7
2017-2018	101	15
Bron: Leerplichtregistratie.		

In het schooljaar 2017-2018 vroegen ouders 101 keer verlof aan bij de leerplichtambtenaar voor meer dan tien dagen, waarvan er 15 zijn gehonoreerd.

De gemeente hanteert al jaren een streng beleid ten aanzien van extra verlof: extra verlof wordt niet toegekend, tenzij er sprake is van 'gewichtige omstandigheden' die buiten de wil of invloedsfeer van de ouders of leerling zijn gelegen. In deze 15 gevallen was dan ook sprake van gewichtige omstandigheden.

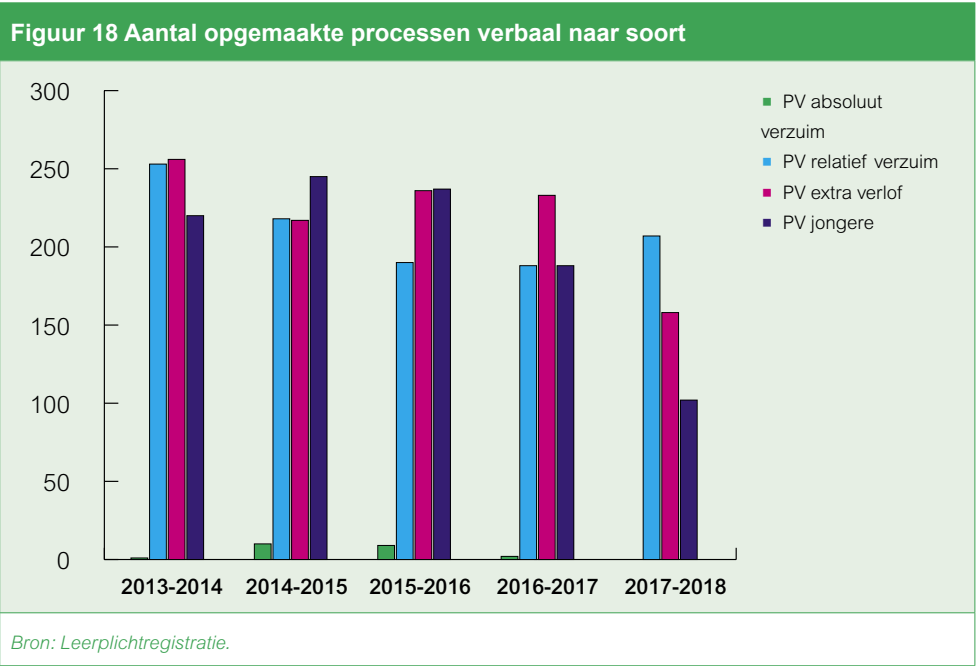
7.6 Maatregelen

Wanneer de leerling of (één van) de ouders/verzorgers zich niet houdt aan de Leerplichtwet, kan de leerplichtambtenaar proces-verbaal opmaken. Bij extra verlof en absoluut verzuim gebeurt dit tegen de ouders. Bij relatief verzuim kan er een proces-verbaal worden opgemaakt tegen de ouders, maar ook tegen de leerling als deze twaalf jaar of ouder is.

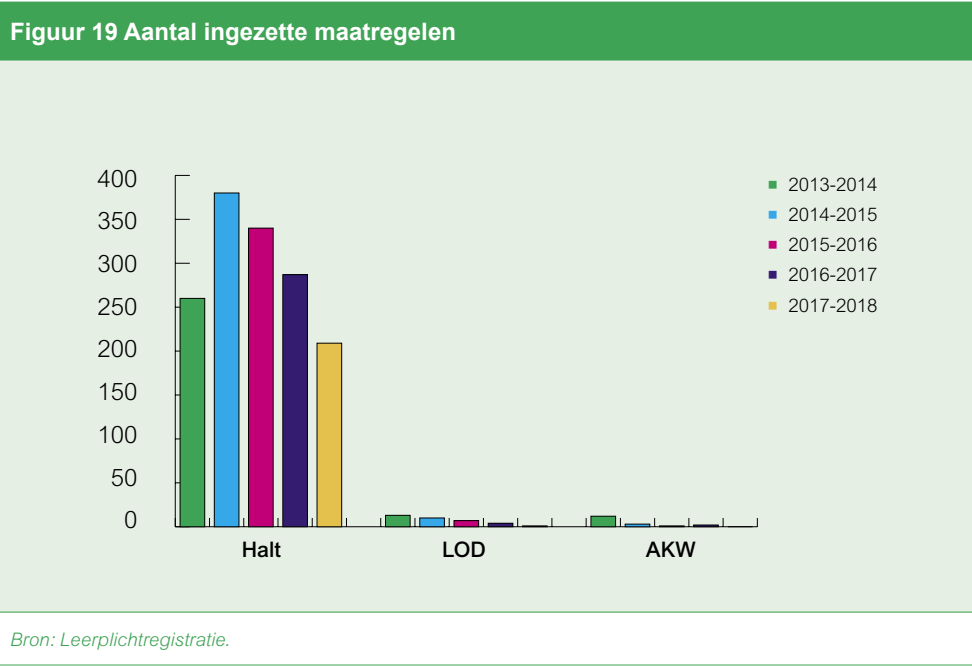

In het schooljaar 2017-2018 maakte de leerplichtambtenaar 467 keer een proces verbaal op. Dit is een daling met bijna 23,6 procent ten opzichte van vorig schooljaar. Leerplicht is de afgelopen jaren steeds meer gaan samenwerken met de zorgketen. In veel gevallen van verzuim is het te wijten aan sociale en psychische problematiek. Het blijkt effectiever om, in samenwerking met de wijkteams, in te zetten op de oplossing van die problematiek (inzet van zorg). Het verzuim stopt daarmee ook. Als het verzuim van de leerling verwijtbaar is, dus niet te wijten aan problematiek, maar aan de leerling zelf, dan wordt wel een proces verbaal opgemaakt.

Niet alle uitkomsten van het OM worden standaard teruggekoppeld. In het geval van een Proces-Verbaal luxe verzuim wordt vaak gebruik gemaakt van een administratieve afdoening via het Centraal Justitieel Incasso Bureau.

Qua type proces verbaal zien we dit jaar verschillen ten opzichte van voorgaande jaren. Vooral het aantal processen verbaal tegen alleen de jongere is gedaald.

Naast de processen-verbaal is afgelopen schooljaar gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een Halt straf op te laten leggen. In schooljaar 2017-2018 is dat 209 keer gebeurt. Dit is een daling van 27,2 procent ten opzichte van vorig schooljaar.

In de meeste gevallen blijkt het inzetten van de Haltstraf effectief. Bij 17 jongeren heeft leerplicht alsnog proces-verbaal op moeten maken omdat de jongeren bleven verzuimen of omdat de Halt straf niet goed volbracht is door de jongere.

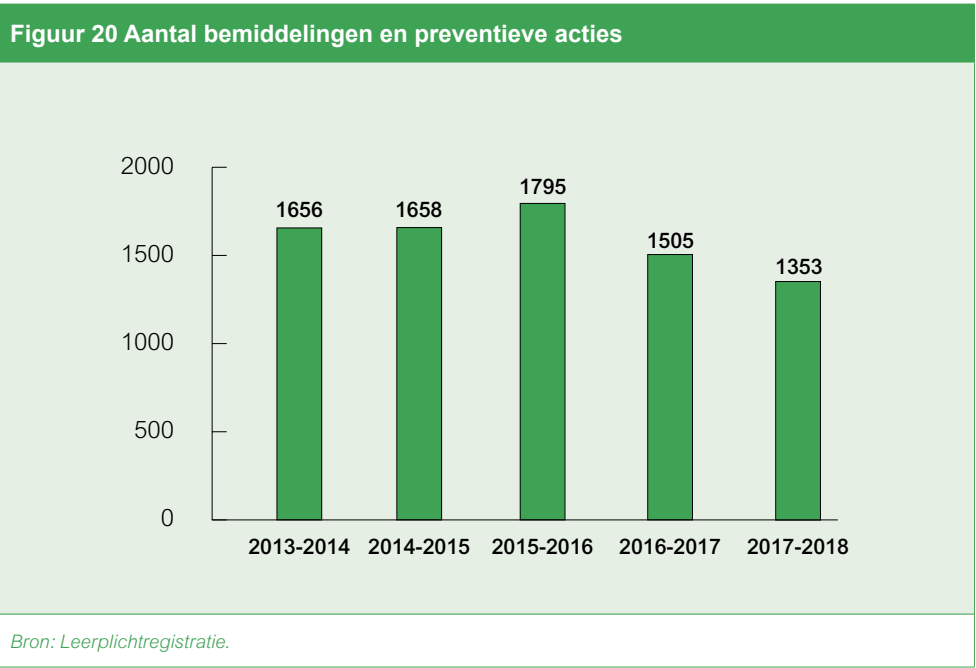
Naast het proces-verbaal en de Halt-straf, heeft de leerplichtambtenaar de sanctiemogelijkheid om de kinderbijslag (AKW) stop te zetten bij verzuim van 16- en 17-jarigen. Bij het verzuimgesprek worden ouders en leerlingen gewaarschuwd voor deze sanctie. Wanneer deze waarschuwing geen effect heeft, wordt de kinderbijslag stopgezet. In schooljaar 2017-2018 is deze sanctie eenmaal aangezegd, maar is er afgezien van het stopzetten van de kinderbijslag.

Tot slot kan ook een last onder dwangsom (LOD) worden opgelegd als sanctiemogelijkheid. Bij een LOD kan per dag dat de leerling niet naar school gaat een bedrag worden gevorderd. In 2017-2018 is één keer gebruik gemaakt van dit sanctiemiddel. In geen van de gevallen is er overgegaan tot het daadwerkelijke vorderen, omdat de kinderen alsnog naar school zijn gegaan.

7.7 Bemiddelingen en preventieve acties

De leerplichtambtenaar helpt regelmatig bij problematiek waarbij niet direct sprake is van (meldwaardig) schoolverzuim. Bijvoorbeeld als er een conflict is tussen school en de leerling of ouders. Of wanneer er hulp nodig is bij het vinden van een andere opleiding.

Het overgrote deel betreft preventieve acties (1089 keer). Leerplichtambtenaren spreken dan met leerlingen en/of hun ouders voordat er sprake is van zodanig veel verzuim, dat de school moet melden. Dat deze preventieve gesprekken werken blijkt uit het feit dat bij 60 procent van deze jongeren in schooljaar 2017-2018 geen verzuim is geconstateerd.

7.8 Thuiszitters

Indicator:
Eind 2020 zit geen kind langer dan 3 maanden thuis zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg.

Sinds de start van schooljaar 2015-2016 is de Taskforce Thuiszitters actief. Het doel van deze Taskforce is om in de periode tot en met 2018 een vermindering van 75 procent te realiseren in zowel duur als aantal. Het uitgangspunt is dat geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis zit. De Taskforce Thuiszitters betreft een samenwerking van gemeente, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en een aantal andere partners, waar onder schoolbesturen en schoolmaatschappelijk werk. De Taskforce heeft doorzettingskracht t.o.v. het onderwijs. De Rotterdamse schoolbesturen hebben de Samenwerkingsverbanden Koers VO en PPO Rotterdam een mandaat met zogenoemde ‘doorzettingskracht’ gegeven. Dat betekent dat de Taskforce, als laatste redmiddel, een bindende beslissing kan nemen op welke school een thuiszittende leerling moet worden geplaatst.

De doelstelling van de taskforce thuiszitters om een daling van het aantal thuiszitters van 75 procent t.o.v. 2015 te realiseren, is niet gehaald. Dit komt door:

- Wachtlijsten en lerarentekorten in het (voortgezet) speciaal onderwijs;
- Wachtlijsten in de jeugdhulp;
- Een groot aandeel van de thuiszitters heeft te maken met complexe gezinsproblematiek Er is dan een jeugdbeschermer actief.

Toch gaat het wel goed met de thuiszittersaanpak:

- Meer thuiszitters zijn beter in beeld gekomen (stijging aantal thuiszitters van 182 in schooljaar 2014-2015 naar 339 in schooljaar 2017-2018). Daarvoor zaten kinderen wellicht wel thuis, maar waren ze niet bekend bij leerplicht en / of de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Het oplossingspercentage: dus het percentage van het totaal aantal thuiszitters dat weer terug is geleid naar school, is gestegen van 77 procent in schooljaar 2014-2015 (0 meting, voordat de taskforce thuiszitters werd ongericht) naar 86 procent in schooljaar 2017-2018.

Sinds dit schooljaar is er een daling te zien in het aantal thuiszitters in het voortgezet onderwijs. Dit zou kunnen wijzen op het succes van de thuiszittersaanpak in het voortgezet onderwijs. Dit moet echter nader onderzocht worden. Het kan namelijk ook zijn dat thuiszitters weer minder / slechter gemeld worden.

7.9 Gebieden

Het aantal jongeren dat met Leerplicht in aanraking komt verschilt per gebied. De ernst van de problematiek is dan ook niet overal gelijk. In onderstaande tabel staat de problematiek per gebied aangegeven en wordt deze vergeleken met de stedelijke problematiek. Uitgangspunt hierbij is het gebied waar de leerling woont.

Een blauw cijfer betekent een oververtegenwoordiging van leerplichtzaken in het gebied. Licht groen houdt in dat de problematiek juist lager is dan het stedelijk gemiddelde. Een oververtegenwoordiging van het aantal leerplichtzaken in een gebied duidt vaak op een verhoogde problematiek in dat gebied, samenhangend met een laag opleidingsniveau van ouders, een laag inkomen van ouders en ook zaken als slechte huisvesting.

Tabel 84 Aantal leerplichtmeldingen per soort per woongebied leerling, schooljaar 2017-2018					
	Totaal	AV	RV	Bemiddelingen	PV
Charlois	9399	12	1604	188	74
Delfshaven	10411	4	1607	172	64
Feijenoord	11277	7	1945	246	82
Hillegersberg-Schiebroek	7433	9	423	67	20
Hoek van Holland	1391	2	83	9	0
Hoogvliet	4658	0	441	90	24
IJsselmonde	8662	9	1393	147	53
Kralingen-Crooswijk	5897	7	723	66	23
Noord	5418	7	732	77	43
Overschie	2597	1	157	14	9
Pernis	657	1	43	17	1
Prins Alexander	13477	7	924	130	44
Rotterdam Centrum	2347	3	364	34	14
Rozenburg	1755	0	80	20	4
Overig	40	5	218	76	12
Eindtotaal	85419	74	10737	1353	467
Bron: Leerplichtregistratie.					

- Gebied is t.o.v stedelijk boven gemiddeld²²
- Gebied ts t.o.v. stedelijk gemiddelde gelijk
- Gebied is t.o.v. stedelijk onder gemiddelde

22 Afwijking van het gemiddelde is groter dan 20 procent.

